P.b.b.

Naš tednik Kronika

kulturno - politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2. Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XV. / ŠTEVILKA 34 CELOVEC, DNE 22. AVGUSTA 1963 CENA 2.— ŠILINGA

Po potresu

Pretresljiva so poročila v listih, ki jih beremo o potresu in o dogodkih po potresu v Skoplju, makedonskem glavnem mestu, dne 26. julija 1963.

Dunajski list „Die Presse" piše v svoji izdaji 10./11. avgusta 1963 sledeči doživljaj. Neka dunajska družba se je peljala 14. julija skozi Skoplje v Grčijo. Ta dan so občudovali staro in novo mesto. Stari del mesta je še neki simbol petstoletnega turškega suženjstva, novi del mesta pa s svojimi nebotičniki in industrijskimi poslopji že dokument druge polovice dvajsetega stoletja. Ko se je ta družba vračala 28. julija iz Grčije in zopet potovala skozi ruševine pretresenega mesta, so morali ugotoviti, da ni ostal kamen na kamnu. Mesto, po številu svojih prebivalcev odgovarja približno trikratno Celovcu, je razdejano, prebivalci so tiste dni bežali na vse strani in deloma pa v svoji prepadenosti sedeli pred ruševinami in iskali svoje družine, ki so bile pokopane pod razvalinami.

150 km pred Beogradom pa je tej dunajski družbi pošel bencin in avto se je ustavil. Do naslednje črpalke bi bilo še daleč. Takoj se pojavi ob vozu — bilo je že pozno zvečer — gruča mladih fantov in se ponudi, da gredo iskat vsaj nekaj bencina. Zares so fantje na vasi nabrali tri litre bencina in ga prinesli k vozu. Ko so Dunajčani hoteli bencin plačati in tudi nagraditi mlade pomočnike, so ti fantje pokazali z roko proti Skoplju z besedami: „Tudi vi ste nam pomagali, Avstrija je tudi naš prijatelj." Dva fanta sta dobila nalog, da pospremita ta dunajski voz do naslednje bencinske črpalke, tudi ta dva fanta sta odklonila vsako nagrado.

Mož v najboljših letih sedi pred svojo podrto hišo in grebe, grebe. Pod ruševinami pa je žena in štirje otroci — vsi mrtvi. Ko prinesejo listi prvo tiskano poročilo o tem strašnem potresu, je ta mož med prvimi, ki kupi list, da še enkrat prebere potek tega tako strašnega dogodka v listu.

Mogoče bo naše bralce zanimalo tudi nekaj zgodovinskega o tem makedonskem glavnem mestu. Skoplje namreč v svoji dolgi zgodovini ni prvič doživelo porušenja po potresu.

Naravna sila, ki je 26. julija v jutranjih urah pretresla Skoplje, odgovarja približno 20 milijonov ton sedaj znanega in uporabljanega razstreliva ali 1000 atomskih bombam, kakor je bila pred osemnajstimi leti vržena na japonsko mesto Hirošimo.

Isto usodo je to mesto doživelo leta 518 po Kristusovem rojstvu, ko je bilo glavno mesto rimske pokrajine „Dardanija" z imenom Scupi. Potres ni pustil takrat kamna na kamnu.

Kar je bilo tudi tokrat izredno usodno za mesto, je dejstvo, da je bilo središče potresa neposredno pod mestom in le v majhni globini pod mestom.

Seve so posledice potresa tudi v veliki meri odvisne od sestave zemlje in od načina zidanja hiš. Skoplje, predvsem stari del, je bil nizek; kjer so bile nove hiše zidane na osnovi trdnega in močnega železobetona, so vzdržale.

Ko bodo zopet gradili novo mesto, verjetno zaradi ugodne prometne lege na istem prostoru, se bodo pa gotovo poslužili izkušenj japonskih graditeljev, ki se imajo trajno boriti s potresi in njih posledicami.

Za primer navajamo še nekaj nesreč, ki so jih povzročili potresi.

Lisbona — glavno mesto Portugalske — je bila po potresu porušena leta 1531 in 1. novembra 1755; ta drugi potres je zahteval 60.000 smrtnih žrtev.

Tokio, glavno mesto Japonske, je bilo trikrat porušeno po potresu. 30. decembra 1730 je zahteval 137.000 človeških žrtev, 10. novembra 1855 nad 100.000 in 1. septembra 1932 142.000.

Naši starejši bralci pa se bodo verjetno iz otroške dobe spominjali še potresa 1895 v Ljubljani, katerega so čutili tudi na Koroškem.

Ob potresu v Skoplju, 26. julija 1963, so bili tudi številni koroški Slovenci s svojimi mislimi tam doli na jugu, še prav posebno, ker so se naši prvi slovenski maturanti mudili v tistem času na svojem maturitetnem potovanju v bližini Skoplja. Po predvidenem načrtu maturitetnega potovanja bi morali 26. julija popoldne priti v Skoplje, zjutraj pa je bil potres. Vse druge vesti raznih listov niso bile točne. Vsa družba se je srečno in po določenem programu 31. julija vrnila na Koroško.

Bonn za atomski sporazum

Zvezna nemška republika je kot 68. država podpisala pretekli ponedeljek moskovski sporazum o delni prepovedi jedrskih poizkusov. Podpis so opravili pristojni nemški diplomatski predstavniki v Washingtonu, Londonu in v Moskvi. Hkrati je osrednja vlada v Bonnu objavila izjavo, v kateri trdi, da je edino ona upravičena nastopati kot predstavnica in zastopnica nemškega naroda. Ta izjava bo izročena vsem 92 državam, s katerimi je Zahodnonemška zvezna republika v diplomatskih stikih.

V Washingtonu je sporazum podpisal tamkajšnji nemški poslanik Knappstein, ki je ob tej priliki imel daljši nagovor. V njem je poudarjal zasluge ameriškega zastopnika pri moskovskih pogajanjih Harrimana, kajti s tem sporazumom je bil storjen prvi vidnejši korak na poti k zmanjšanju napetosti med Vzhodom in Zapadom. V zvezi s tem sporazumom upa mednarodna javnost, da bodo sledile nadaljnje pomiritve. V imenu bonnske vlade je izjavil, da je ona vedno pripravljena sodelovati z vsakomer, ki si bo prizadeval doseči večje pomirjenje na svetu.

Namestnik ameriškega zunanjega ministra Harriman je v svojem odgovoru poudaril važnost tega koraka Zvezne nemške republike, ko je podpisala oz. pristopila k moskovskemu sporazumu in s tem pokazala, da tudi ona hoče sodelovati pri naporih za zmanjšanje svetovne napetosti. Hkrati je tudi izjavil, da je Zapadna Nemčija „eden naših najožjih in najboljših zaveznikov v NATO-obrambni zvezi".

Nekoliko pozneje kot v Washingtonu je v Londonu v uradih angleškega zunanjega ministrstva podpisal sporazum tamkajšnji poslanik Thierfelder. V Moskvi je podpisal odpravnik poslov Scholl, ki pa ni hotel dati ob tej priliki nobene izjave, češ da je to storila že zvezna vlada v Bonnu.

Kot že omenjeno, je zvezna vlada v Bonnu pretekli ponedeljek hkrati s pristopitvijo k moskovskemu sporazumu o delni prepovedi jedrskih poizkusov objavila posebno izjavo. V njej je med drugim rečeno, da zvezna bonnska vlada pozdravlja cilj tega sporazuma; nadalje je nakazana želja nemškega naroda po združenju v eno enoto. Hkrati odločno poudarja, da je edino ona prava zastopnica vsega nemškega naroda, in „izjavlja, da Zvezna nemška republika v zvezi s podpisom, ratifikacijo in izvedbo tega sporazuma ne prizna nobenega novega ozemlja in nobenega režima, katerih ni že do sedaj priznala. S tem Zvezna nemška republika hoče izraziti, da ne prizna Sovjetskega zasedbenega ozemlja kot državo niti tamkajšnjih oblasti kot vlado."

S tem, da je bonnska vlada to izjavo izročila posameznim državam, s katerimi je v diplomatskih stikih, hoče preprečiti, da ne bi Sovjetska cona Nemčije mednarodnopravno kakorkoli pridobila na pomembnosti (kajti tudi Vzhodna Nemčija je že podpisala moskovski sporazum). Zato je seveda tudi nikakor noče priznati kot enakovrednega sopodpisnika, ker hoče preprečiti, da ne bi vlada Sovjetske cone iz dejstva, da je tudi ona podpisala ta sporazum, hotela pridobiti kako pravico glede njenega priznanja po drugih državah.

V AMERIKI ŠE VEDNO NEKOLIKO SKEPTIČNI

V Združenih državah Sev. Amerike še vedno temeljito proučujejo strokovnjaki in razni odbori določbe moskovskega sporazuma o delni ustavitvi jedrskih poizkusov. Tako bodo pred pristojnimi odbori ameriškega senata prihodnji ponedeljek podali svoje mnenje strokovnjaki, ki bodo do tedaj sestavili svoja poročila.

Namestnik zunanjega ministra Harriman je v zvezi z raznimi izjavami o potrebi velike opreznosti poudaril, da je on prepričan, da bi Sovjetska zveza v slučaju nameravanih ponovnih poizkusov jedrskih eksplozij bodisi v vesolju, bodisi pod vodo, to svojo namero najavila pristojnim svetovnim organom tri mesece prej, kot je določeno v moskovskem sporazumu. Kajti po njegovem mnenju si Sovjetska zveza pač ne bo upala lahkomiselno zapraviti zaupanje skoraj 70 držav-podpisnic tega sporazuma.

Papež Pavel VI. brani budiste

V Južnem Vietnamu vlada s trdo roko predsednik Ngo Dinh Djem in je zlasti do budistov zelo nasilen. Po veri je katoličan in ima mnogo nasprotnikov. Zlasti budisti uprizarjajo demonstracije proti njemu iz protesta proti krivičnemu preganjanju. Do zdaj se je že pet budističnih svečenikov dalo prostovoljno sežgati, kar je vzbudilo mnogo protestov v svetu. Že pred kratkim je sam papež obsodil krivično postopanje vitenamskega predsednika proti budistom. V svojem pozivu pravi papež Pavel VI. v zelo ostrem pozivu, da je vnebovpijoče „kršiti pravice drugih" in da je predsednik odgovoren za red v državi.

Minulo nedeljo je bilo v glavnem mestu države Saigonu veliko protestno zborovanje, katerega se je udeležilo nad 15.000 budistov. Svečeniki so napovedali tudi 48-urno gladovno stavko. Pri demonstracijah ni bilo žrtev in tokrat tudi policija ni nastopila.

Vlada na Ceylonu je zaradi nasilja, ki ga izvaja predsednik Djem nad budisti, poslala protestno noto papežu, Kennedyju in U Tantu, kjer jim sporoča, da bo zadevo predložila Združenim narodom, istočasno pa jih prosi za pomoč.

Papež bo najbrž po diplomatski poti posredoval za budiste, po katoliških cerkvah v Južnem Vietnamu pa je bilo prečitano pastirsko pismo škofa iz Saigona, kjer poziva katoličane k verski toleranci, češ da naj ne zlorabljajo svojega političnega vpliva za pridobivanje predpravic pred drugimi.

Goriški in tržaški Slovenci na Dunaju

Večja skupina goriških in tržaških Slovencev se je mudila v zadnjih dneh julija v Avstriji. Organizirano je bilo tudi veliko romanje v Marijino Celje, ki je poteklo v najlepšem redu in ganljivi pobožnosti v dneh 25. in 26. julija. 550 slovenskih romarjev je počastilo nebeško Mater s svojimi molitvami in pesmimi ter s prejemom svetih zakramentov.

27. julija so romarji odpotovali v 15 avtobusih proti Dunaju. Ob devetih zjutraj so romarje sprejeli pred mestno hišo dunajski Slovenci in jim potem pokazali znamenitosti avstrijske predstolnice. Opoldne so se vsi zbrali v stolni cerkvi sv. štefana, kjer so bili zanje že v naprej rezervirani prostori. Tu so skupno prisostvovali sv. maši in jo spremljali s slovenskim petjem. Počastili so tudi ob nagrobnem spomeniku dunajskega škofa Jurija Sladkonje spomin velikega Slovenca. Njegov nagrobni spomenik v stolnici je eden najlepših.

Po kosilu so si ogledali še Schönbrunn in Prater, dokler se niso znašli v Schwechaterhof pri skupni večerji.

Naslednji dan, nedeljo zjutraj, je bila najprej slovenska božja služba v votivni cerkvi, pri kateri je govoril romarjem g. pater Ivan Tomažič. Dar, ki so ga nabrali, je bil namenjen za zidanje Visokošolskega doma na Dunaju. V ta namen so zbrali večjo vsoto denarja. Za tako lep prispevek za našo važno ustanovo se toplo zahvaljujemo svojim rojakom iz Primorske. Naj bi bil njihov zgled tudi drugim spodbuda, da bi po svojih močeh podprli našo študirajočo mladino in prispevali za Visokokšolski dom!

OBJAVA

Na državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence bodo v ponedeljek, dne 9. septembra 1963, ponavljalni izpiti. Vsi prizadeti se zberejo ob osmi uri.

V torek, dne 10. septembra, bodo sprejemni izpiti. Začetek ob osmi uri. Prijave so možne vsak četrtek od 8. do 10. ure v šolski pisarni ali pa pismeno na naslov: Direktion des Bundesrealgymnasiums und Gymnasiums für Slowenen, Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22.

V sredo, dne 11. septembra bo v času od 14. do 16. ure vpisovanje za vse razrede.

V četrtek, dne 12. septembra, bo ob deveti uri v cerkvi novega bogoslovja začetna služba božja in ob 13.10 prvi redni pouk.

Ravnateljstvo

Hruščev v Jugoslaviji

V torek je prispel sovjetski ministrski predsednik Nikita Hruščev na štirinajstdnevni prijateljski obisk v Jugoslavijo. V njegovem spremstvu je njegova žena Nina, hči Jelena, sin Sergej in njegova žena kakor tudi večje število političnih svetovalcev.

Na beograjskem letališču jih je pozdravil predsednik Tito in številni višji predstavniki. V teku svojega bivanja bo imel več razgovorov s Titom in drugimi jugoslovanskimi političnimi osebnostmi. Sprejema so se udeležili tudi tuji diplomatski predstavniki v Beogradu; pri tem pa je bilo zanimivo, da predstavnik Albanije ni bil navzoč.

Med vožnjo z letališča v mesto ga je pozdravljalo številno občinstvo na obeh straneh ceste. Da bi dali čim več meščanom možnost udeležiti se sprejema, so vodstva uradov in podjetij odredila, naj dve uri prej nehajo delati. Med svojim bivanjem v Jugoslaviji bo obiskal Hruščev verjetno tudi ostale jugoslovanske dežele, med drugim od potresa porušeno južnosrbsko mesto Skopje.

Politični teden

Po svetu . . .

EWG — GOSPODARSKA VELESILA

Še pred nekaj leti so veljale za edine gospodarske velesile sveta le Združene države Amerike in Sovjetska Rusija. Zadnja leta pa se vedno bolj uveljavlja kot tretja velesila EWG — Evropska gospodarska skupnost s šestorico zapadno-evropskih držav. Notranje je ta skupina držav že kompaktno povezana z močno gospodarsko kapaciteto. Tako si te države ustvarjajo povsem nov položaj v mednarodnem sožitju, kar morajo vzeti na znanje zlasti države, ki so doslej imele izključno nadmoč nad številnimi gospodarsko slabotnimi državami Evrope.

Ko je nastajala Evropska gospodarska skupnost, Združene države pač niso mislile, da bo Nova Evropa postala tako hitro toliko močna, da bo občutnejše prizadela nje same. V strahu pred Sovjeti so ZDA močno podpirale Evropo, kar je mnogo pripomoglo h gospodarskemu „čudežu". Zlasti države-članice EWG so se izredno opomogle in danes mora to gospodarsko stvarnost priznati ves anglo-ameriški svet. To je bilo prvič vidno že lansko leto, ko je šlo za vstop Anglije v EWG, do česar pa ni prišlo zaradi samozavestnega zadržanja nekaterih držav-članic EWG. Vedno bolj občutijo tudi ZDA to gospodarsko samostojnost male Evrope na mednarodnem trgu, kar brezdvomno neugodno vpliva tudi na politično sožitje zapadne poloble.

Pa tudi komunistični blok držav s Sovjetsko zvezo na čelu ne more več mimo gospodarske stvarnosti EWG. Do nedavnega so vsak korak šestorice držav EWG osporavali in se zaganjali v prizadevanja združitve stare Evrope v eno gospodarsko skupnost, kar so prikazovali kot „evropsko kolonijo ameriških imperialistov". Toda po sedmih letih delovanja EWG so morali tudi oni priznati, da pomenja Evropska gospodarska skupnost mogočno gospodarsko dejstvo, katerega je treba resno upoštevati.

Gornje trditve potrjujejo dejstvo, da so Sovjeti pred kratkim zaprosili Evropsko gospodarsko skupnost za carinske olajšave za nekatere svoje proizvode, kot so krzno, vodko, kaviar in drugo. Skoraj istočasno pa so tudi ZDA zaprosile EWG za podobne carinske olajšave. S tem je enkrat za vselej ovržena bajka komunistov o „ameriških imperialističnih podvigih v Evropi", Amerika je s tem sicer dobila močnega zaveznika v boju proti Sovjetom, kar gotovo ni brez vpliva na Hruščevo politiko „mirne koeksistence", na drugi strani pa mora Amerika tudi priznati, da ji je „izstradani rejenček" že skoraj zrastel čez glavo.

VOJNA ZARADI PIŠČANCEV

V Evropi še nikdar niso pojedli toliko piščancev, kakor zadnja leta. Zlasti v poletnih mesecih, ko je na letoviščih vse prenapolnjeno turistov, so za piščance črni dnevi. Lansko leto so v Evropi pojedli 600 milijonov piščancev, od katerih je bilo 530 milijonov doma zrejenih in 70 milijonov pa uvoženih iz Združenih držav. Evropske piščance so prodajali v svežem stanju, dočim so uvoženi ameriški piščanci bili zmrznjeni.

Za letošnje poletje pa je bila povišana carina na ameriške piščance, kar je povzročilo, da ni bilo naročil za ameriško blago. Ameriška vlada je takoj segla po povračilnih ukrepih in sestavila seznam izdelkov, ki prihajajo iz držav EWG in jim povišala carino za prav toliko, kolikor naj bi znašala škoda zaradi povišane carine na zmrznjene piščance. Tako je prišlo do precej ostrega spora med zapadnimi državami in zmrznjeni piščanci so še bolj ohladili že itak precej ohlajeno ljubezen med ZDA in nekaterimi državami EWG. Zlasti Francija ima največji interes v tej „vojni zaradi piščancev", čeprav ima za sebe dovolj svojih piščancev; ona namreč v veliki meri izvaža v Ameriko svoje vino, avtomobile in znameniti konjak.

PO SPORAZUMU V MOSKVI

Sklenitev atomskega premirja, katero je enodušno pozdravil ves svet, je zelo blagodejno vplivala na mednarodno ozračje. Vendar pa si zaradi tega ne smemo delati utvar, da je mir že povsem zagotovljen. To so izjavili sami ministri ob podpisu v Moskvi. S tem je morda le led prebit med Vzhodom in Zapadom. Sam Hruščev je že nakazal, da bi bilo treba čim prej še podpisati nenapadalno pogodbo med državami Atlantskega in Varšavskega pakta, kar bi mu zelo prav prišlo, a Zapad se previdno izmika; on trdi, da je treba še prej rešiti mnogo spornih vprašanj, ki so dozdaj dajala povod za večkrat zelo vročo „hladno vojno".

Po podpisu atomskega premirja se na Zapadu zaskrbljeno sprašujejo, kaj in koliko bodo morali Evropejci plačati za „stisk roke" v Moskvi. Zlasti Francozi se boje, da bi se ne ponovila kakšna nova Yalta, ki bi na škodo Evrope dokončno potrdila razdelitev sveta na dva dela; enega bi nadzorovale Združene države, drugega pa Sovjetska zveza.

Po vseh vljudnostnih nasmehih in diplomatskih poklonih, še vedno ostane trda resničnost, da še vedno čakajo rešitve najtežji problemi. Neki francoski politik je zapisal: „Vse dotlej, dokler bo obstajalo v srcu Evrope neko žarišče negotovosti, se bo tekma v atomskem oboroževanju nadaljevala."

Prepad med Kitajsko in Sovjeti se je s pogodbo o atomskem premirju še bolj poglobil in ni upati, da bi v doglednem času prišlo do kakšnih zbližanj med obema šolama marksističnega nauka. Peking se pri zavrnitvi sporazuma ne sklicuje na lastne nacionalne interese, temveč se pri tem oklicuje za branilca svetovnega miru in socializma vobče. Vendar pa človeštvu ne more biti vseeno, kakšno stališče zastopa Kitajska, ki predstavlja ogromno moč in bo prej ko slej tudi imela v posesti atomsko bombo. Ali tisti hip ne bodo vsi sporazumi in podpisi postali brez pomena . . .?

. . . in pri nas v Avstriji

PRED POVIŠANJEM CENE KRUHU

Počitniško premirje gre proti koncu in državni voditelji stoje pred precej težkimi in zapletenimi problemi avstrijskega gospodarstva. Že kronično povišanje cen, kateremu takoj sledijo zahteve po višjih plačah, grozi tudi tokrat razburiti duhove. Nedavnemu povišku cen sladkorju, mleku, pivu bo gotovo v kratkem sledilo povišanje cen tudi kruhu in moki. Saj je to nujna posledica povišku plač mlinarjem in pekom.

Kot poročajo pristojne gospodarske ustanove, je mogoče ugotoviti nekako stalnost cen industrijsko-rokodelskih proizvodov, dočim se cene življenjskim potrebščinam stalno višajo. Kakor že nekaj let so tudi pred letošnjo sezono cene hrani nekoliko porasle in bodo kot običajno ob koncu sezone ostale nespremenjene.

O povišanju cene kruhu in moki so avstrijski gospodarstveniki in vlada že mnogo razpravljali. Vsi priznajo upravičenost tega poviška. Ko pa začno razpravljati o količini poviška in kje najti kritje za ta povišek, pa nastanejo težave. V ta namen je kmetijski minister dipl. ing. Hartmann že sklical posebno konferenco ministrov, kjer so razpravljali obširneje o tem vprašanju. Do dokončne rešitve je še precej daleč.

AVSTRIJSKE ŽELEZNICE SO MOČNO PASIVNE

Avstrijske državne železnice ne morejo priti na zeleno vejo. Vsakoletna bilanca zaznamuje veliko izgubo, kar gre seveda na račun celotnega državnega gospodarstva. Kakor je razvidno iz uradnega poročila državnih železnic, znaša letošnji primanjkljaj skoro dve milijardi šilingov, kar pomeni občutni presežek lanskega primanjkljaja. Vseh dohodkov ustanov, ki spadajo pod upravo državnih železnic (tudi avtobusni promet) je bilo 6542 milijonov, izdatkov pa 8099 milijonov šilingov. K primanjkljaju 1557 milijonov pa je treba še šteti 620 milijonov šilingov izrednega fonda za investicije železniških naprav.

Od lanskega leta je primanjkljaj porastel za 480 milijonov šilingov, kar gre na račun lanskega poviška plač železniškim uslužbencem in vpokojencem. Ta primanjkljaj bi pa bil še večji, ako bi se železniški upravi ne posrečilo povečati osebni in blagovni promet na železnicah v tem letu.

VSAK 13 AVSTRIJEC JE LASTNIK AVTOMOBILA

Centralni statistični urad je izdal v posebni publikaciji zanimivo statistiko o motorizaciji Avstrije. Iz tega poročila je razvidno, da poseduje vsak 13 avstrijski državljan svoj avtomobil. Vseh motoriziranih vozil so na dan štetja našteli 1,088.476, kar pomeni pomnožitev motornih vozil za skoro 85.000.

Število motornih koles in rolerjev pa že več let stalno upada, dočim število osebnih avtomobilov podvojeno raste. Zanimivo je tudi, da je lansko leto najbolj narastlo število nesamostojnih lastnikov avtomobilov, torej delavcev in nastavljencev (vseh 324.0704), dočim je samostojnih lastnikov bilo za skoraj polovico manj (194.137).

U Thant — proizvod azijske modrosti

Pred kratkim je obiskal Evropo glavni tajnik Združenih narodov U-Thant, ki ga v palači ONU-ja v Nex Yorku imenujejo „mala smejoča se luna". Šel je tudi na Ogrsko, v deželo, ki je po uporu iz leta 1956 zaprla svoje meje vsakemu članu Združenih narodov. Vstopil je v Budimpešto z nasmehom. Mister U je namreč zvest burmanski liniji, po kateri se lahko vse doseže z nasmehom in sladkostjo.

A s tem ne mislimo reči, da je U-Thant popustljiv. Kot vsi diplomati, se pogaja, stavlja predloge, zvest načelu, da „jaz dam nekaj tebi in ti daš nekaj meni", a v tem ni nobene popustljivosti, temveč samo diplomacija. Najprimernejša definicija za U-Thanta bi bila ta: on je najboljši proizvod modre in vljudne azijske tradicije, vpeljan v politiko v angleški šoli. Kadar ni zaposlen kot tajnik ONU-ja, se ta mali rumeni mož zapre v svoj dom. Časnikarji pravijo, da ga je zelo težko najti pri kakem sprejemu. V svojem stanovanju — ki je precej skromno — si obleče „longy", burmansko narodno nošo in kadi svoje ljubljene cigare. S posebno skrbjo neguje svoje najljubše cvetje: bele orhideje. Po njegovem mnenju imajo te cvetice vsestransko lepoto, zato ugajajo vsem, brez razlike. Zato ugajajo tudi njemu, mirnemu človeku, ki je zmožen predati se razmišljanju tudi sredi tisoč in tisoč kričečih ljudi. Njegove oči, naivne in zvite, spominjajo na Gandhi-ja, ki je bil kot on zagovornik nenasilja in razumevanja med vsemi ljudmi.

Ali danes ONU lahko kaj napravi? Morda to, da dve velesili, ki si delita svet, spoznata, da nista sami, temveč da so milijoni in milijoni, ki si želijo miru. Med temi je tudi majhen, moški, Mister U, ki izhaja iz nevtralne dežele in neutrudno dela ter posveča svoje sile idealu, za katerega je bil postavljen. V Burmi ni dosti politikov, a U-Thant se je takoj izkazal kot zelo sposobnega na tem polju. Leta 1947, ko je njegova domovina dosegla neodvisnost, je postal U-Thant tajnik prvega ministra U-Nu-ja in leta 1952 je bil poslan v palačo Združenih narodov v New York kot član burmanske delegacije. Njegova politična kariera je bila torej hitra, toda U-Thant je kljub temu ostal skromen človek.

Danes je „nevezani" blok pri ONU-ju zelo močan. Morda nima orožniške in nuklearne moči, ampak duševno, človeško moč, ki izvira iz src milijonov bitij, ki hočejo živeti brez strahu, brez potrebe, brez lakote; ki hočejo izraziti svojo idejo, svojo vero brez razlike. In ni človeka v palači Združenih narodov, ki bi bolje predstavljal tega „velikega duha miru" kot U-Thant.

Ko ga človek pozna, razume tudi njegovo ljubezen do orhidej. Te so lepe, kot je lep svet, vzbujajo čut popolnosti, za katerim je treba vedno stremeti, trajajo kratko kot trajamo mi vsi na pozorišču sveta. U-Thant je razumel to skrivnost in jo on sam živi vsak dan; nikoli ni imel dolgih in kompliciranih govorov, govori jezik preprostega človeka, težavam kljubuje z nasmehom in ne sovraži nikogar. To je skrivnost popolne U-Thantove sreče: nikoli ni dovolil niti iskrici sovraštva, da bi prebivala v njegovem srcu.

Značilen za njegovo osebnost je naslednji dogodek: V palači ONU-ja se je neki sovjetski diplomat skozi celi dve uri besno zaganjal z raznimi obsodbami proti zapadnjakom in proti Združenim narodom. Ko je končal svoj govor, ni pozdravil nikogar in se z zlomljenimi živci kar sesedel na svoj prostor. U-Thant se mu je približal in ga z najlepšim nasmehom vprašal: „Želite eno mojo cigaro?" Rus je nekaj zagodrnjal in našel v roki dišečo cigaro. Moral se je nasmehniti in za njim so isto naredili tudi drugi sovjetski poslaniki. Seveda so se potem razgovori nadaljevali v mnogo mirnejšem ozračju.

Včasih se zgodi, da na koncu dneva reče U-Thant svojim sodelavcem: „Pohitimo malo, gospodje, prepričan sem, da bo nocoj vzcvetela ena mojih orhidej." Razumljivo je, da čuti ta mali mož in veliki človek tako privlačnost do te nežne in dragocene cvetlice. To je logična vez med popolno cvetico, kristalne lepote in hitre minljivosti in med dobrim človekom rumene polti, ki ni nikdar v svojem življenju nikogar sovražil.

SLOVENCI
doma in po svetu

Dva slovenska jezuita umrla

V Mariboru imajo jezuitje svojo postojanko že iz let po prvi svetovni vojni in majhno kapelo v župniji svete Magdalene. Od leta 1957 je tu deloval tudi pater Ludovik Lederhas, D. J., rojen v Ljubljani. V mašnika je bil posvečen leta 1915 in je najprej deloval kot svetni duhovnik v Škofji Loki ter v Ljubljani, leta 1922 pa je vstopil v jezuitski red. Bil je znan kot dober spovednik na misijonih ter voditelj Marijinih družb. Dolga leta je vzgledno urejeval nabožni list Glasnik Srca Jezusovega. Ko je bil superior Družbe Jezusove v Ljubljani, je posvetil vso skrb olepšavi cerkve svetega Jožefa, ki sedaj ne služi več verskim namenom. Po načrtih arhitekta Plečnika je postavil lepi oltar, katerega so občudovali obiskovalci cerkve. Umrl je v 71. letu starosti in je pokopan v redovni grobnici v Mariboru.

V daljnji Indiji pa je deloval kot misijonar p. Viktor Sedej iz Družbe Jezusove. Rojen je bil pri Vrhniki 5. septembra 1902 kot sin vaškega kovača. Po študiju v Ljubljani in na Bavarskem je nekaj let deloval na jezuitski gimnaziji v Travniku v Bosni, leta 1932 pa je sprejel misijonski križ in odšel na misijonsko polje pod Himalajo. Tam je že bilo več slovenskih misijonarjev (Podržaj, Udovič, Šmit) v takoimenovanem slovenskem misijonu v Indiji. V teku 25-letnega misijonskega delovanja je pater Sedej z veliko misijonsko vnemo vodil razne misijonske postaje in misijonske šole. Pred leti pa je začutil kal bolezni, ki mu je onemogočila nadaljnje delo v misijonih. Lansko leto je še obiskal svojce na Vrhniki, nato se pa vrnil v Kalkuto, kjer je 22. junija umrl.

Slovenski oktet na Dunaju in v Gradcu

Prejšnji teden se je v Avstriji mudil Slovenski oktet. V Gradcu je snemal za radio več slovenskih in jugoslovanskih pesmi. Na Dunaju pa je prejšnji ponedeljek pripravil poseben koncert v palači Rasumofsky. Prireditev je bila v okviru elitnih poletnih komornih koncertov v dunajskih dvorcih, ki jih organizira za znamenite mednarodne soliste in avstrijske nagrajence oddelek za kulturo dunajske občine. Program, v katerem je bil ciklus Gallus-Petelinovih spevov ter izbor jugoslovanskih, slovenskih in črnogorskih pesmi, je občinstvo z velikim navdušenjem sprejelo. Ob koncu je oktet moral še dodati nekaj pesmi zaradi nenehnega aplavza.

Kanadski Slovenci so si kupili cerkev

V kanadskem mestu Winipegu je vedno več slovenskih družin; računajo, da jih je že nad 150, in to največ Prekmurcev, ki so prišli tjakaj po letu 1956. Doslej niso imeli svoje redne službe božje in tudi ne svojega duhovnika. V svoji podjetnosti so se odločili, da kupijo tamošnjo protestantsko cerkev, ki je bila zapuščena, in jo preuredijo za katoliško bogoslužje. Tudi škofija jim je dala duhovnika g. Jožeta Mejača. V najkrajšem času so cerkev popolnoma preuredili in tako je v njej prostorna bogoslužna dvorana, dvorana za prireditve in še lepo stanovanje za duhovnika. Tako je nastalo zopet eno središče, kjer se bodo zbirali slovenski izseljenci iz bližnje in daljnje okolice k verskim in kulturnim prireditvam.

Cerkev sv. Gregorija v Hamiltonu

Slovenci v Hamiltonu (Kanada) so v polnem delu za postavitev lastne cerkve. Za njeno zgraditev je tamošnja škofija dala dovoljenje 16. maja, nakar so začeli z zidanjem. Ta cerkev bo spominska cerkev na umrlega škofa Gregorija Rožmana, kajti posvečena bo njegovemu krstnemu patronu sv. Gregoriju Velikemu, ki je moral za pravice Cerkve tudi bežati iz Rima in je umrl v mestu Salernu. Besede papeža Gregorija VII.: „Ljubil sem pravico, sovražil krivico, zato umiram v izgnanstvu", prav lahko položimo tudi v usta škofu Rožmanu, ki je prav tako zaradi zvestobe resnici zaključil življenje daleč od rodne mu zemlje.

Star rokopis v Kamniku

P. Salezij, O.F.M., je našel v kamniški frančiškanski knjižnici važen rokopis na pergamentu, ki je služil kot vezava neki knjigi. Rokopis je dal strokovnjaško odlepiti in izločiti in je sedaj posebej shranjen v isti knjižnici. Rokopis je izreden primer notne pisave, ki je bila v rabi od 8. do 13. stoletja. Rokopis so dali fotografirati in fotografijo so pregledali strokovnjaki benediktinci v Rimu. Ti so ga časovno opredelili na drugo polovico 13. stoletja, napisan pa je po vseh znakih v Regensburgu ali Münchenu, takozvanem bavarskem krogu. Strokovnjaki so ga vključili v svojo svetovno prvenstveno zbirko z naslovom: „Manuscriptum gregorianum Camnicense 13.aevi, Slovenia, Bibliotheca franciscana". — Zanimivo je, da se nahaja v muzeju g. Sadnikarja v Kamniku popolnoma enak rokopis (kar se tiče pisave), kakor ga hrani samostanska knjižnica. Tudi pisar je isti.

Delo pok. prelata Grivca

Kot smo že poročali, je v Ljubljani umrl v 85. letu starosti prelat dr. Franc Grivec, dolgoletni profesor ljubljanske teološke fakultete, njen večkratni dekan, apostolski protonotar, častni doktor Karlove univerze v Pragi. Truplo pokojnika je počivalo na njegovem domu na Prulah, Cimpermanova 4, odkoder so ga prepeljali 28. junija k zadušnici v stolnico (ob 8.00 uri zjutraj), nato je počivalo do pogreba, ki je bil ob 6.30 zvečer, v kapelici sv. Frančiška na Žalah.

Pokojni znanstvenik je vse svoje življenje posvetil bogoslovnim vedam, raziskovanju časa in dela sv. Cirila in Metoda ter cirilmetodijski ideji cerkvene in slovanske edinosti.

Prelat dr. Franc Grivec je bil rojen 19. oktobra 1878 v Velikem Lipovcu pri Žužemberku. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani. Od 1898 do 1902 je študiral teologijo v Ljubljani; v duhovnika je bil posvečen 1901. Od 1902 do 1905 je nadaljeval teološke študije v Innsbrucku in bil promoviran za doktorja teologije. 1905 do 1906 je bil kaplan v Dobu, od 1906 do 1916 pa študijski prefekt v ljubljanskem semenišču, obenem od 1907 do 1916 suplent za filozofijo in osnovno bogoslovje na lj. bog. učilišču. Od 1919 do 1920 je bil redni profesor vzhodnega bogoslovja na teološki fakulteti v Zagrebu, od l. 1920 pa redni univerzitetni profesor na ljubljanski univerzi. Za papeževega prelata je bil imenovan leta 1925.

Že v dijaških in bogoslovskih letih se je zanimal za slovansko literaturo in slovansko vprašanje. Pozneje se je posvetil bogoslovni znanosti in se bavil posebno z vzhodno cerkvijo in vprašanjem cerkvenega zedinjenja. Sodeloval je pri organizaciji dela za cerkveno zedinjenje. O tem vprašanju je spisal že leta 1903 članek Ideja ciril-metodijska (Museum, Brno) in brošuro Idea Cyrillo-Methodijska (Velehrad 1905); sodeloval je tudi pri ustanovitvi in uredništvu mednarodnega bogoslovnega časopisa Slavorum litterae theologicae (Praga 1905 do 1910). Pri organizaciji velehradskih shodov za proučevanje vzhodnega cerkvenega vprašanja (od 1907 naprej) je imel več predavanj o ruski, srbski in bolgarski bogoslovni literaturi. Sodeloval je tudi pri ustanovitvi in organizaciji Apostolstva sv. Cirila in Metoda med Slovenci (1909) in Hrvati, pri ustanovitvi in organizaciji Bogoslovne Akademije v Ljubljani (1920) in njenega organa Bogoslovnega vestnika (1921). Leta 1925 je organiziral mednarodni shod za študij vzhodnega bogoslovja v Ljubljani.

Njegove najbolj znane knjige so:

Pravoslavje (1918), ki je bilo prevedeno v češčino;

Cerkveno prvenstvo in edinstvo po bizantinskemu pojmovanju (1921); prevedeno v češčino (1922);

Cerkev (prvi izvod 1924), ki je prestavljena v ruščino;

Slovanska apostola sv. Ciril in Metod; knjiga je izšla leta 1927 in je bila prevedena v nemščino, češčino in poljščino;

Slovenski knez Kocelj (1938) in Zarja stare slovenske književnosti (1942); v teh dveh knjigah podaja pomen dela sv. Cirila in Metoda za slovensko zgodovino;

Prevod Žitij Konstantina in Metodija je izdal 1936 in 1951 z bogatim uvodom in opombami;

Konstantin und Method (1960) v nemškem jeziku; s to knjigo je podal svoja znanstvena raziskovanja mednarodnemu svetu;

Latinska knjiga Constantinus et Methodius Tessalonicenses (Zagreb, 1960);

Slovanska blagovestnika sv. Ciril in Metod (1963); knjiga je izšla za 1100-letnico prihoda svetih bratov med slovanske narode; z njo je podal Slovencem zaključke svojega življenjskega raziskovanja.

Poleg tega je napisal številne razprave o vzhodnem vprašanju, o sv. Cirilu in Metodu, njunem delu in njuni teologiji, dalje bogoslovne in apologetične razprave.

Ob njegovi smrti je nekdo zapisal: „To je izguba, ki jo bomo bridko občutili, kajti nima enakovrednega naslednika, da bi njegovo delo nadaljeval."

Naj mu bo Bog plačnik za njegovo veliko delo za zbližanje Vzhoda in Zapada, za cerkveno edinost in za njegove kritične spise o slovanskih apostolih sv. Cirilu in Metodu, v katerih je Slovencem in svetu prikazoval pomen in veličino njunega dela za katoliško vesoljno edinost.

Avstrija gradi po svetu kulturne inštitute

Nedavno tega so v Parizu odprli nov avstrijski kulturni inštitut, ki mu je priključen poseben študentovski trakt, kjer bo prebivalo 30 avstrijskih študentov. Junija je bil odprt nov avstrijski kulturni inštitut v New Yorku, ki naj bi postal središče za posredovanje avstrijske kulture v Ameriki. Ta inštitut v Združenih državah je že šesti avstrijski kulturni inštitut, ki delujejo razen v Parizu tudi v Rimu, Londonu, Kairu in Teheranu. Predvidena pa je ustanovitev podobnega kulturnega inštituta v Carigradu.

Spominska cerkev v Dachauu

V zloglasnem taborišču v Dachauu so blagoslovili in odprli spominsko cerkev, ki naj tudi bodočim rodovom priča o mučeništvu in smrtnih žrtvah stotisočev. Napis na cerkvi dovolj zgovorno priča o trpljenju tistih, „ki niso bili deležni ne miru groba, ne tihe molitve ob njem". Do svetišča pelje pot, ki se strmo vije med gozdovi in polji in ki jo vsi imenujejo sveto pot. Ob poti je petnajst velikih 20-tonskih zvezd iz dragocene rude, ki predstavljajo križev pot. Večji del tega križevega pota so izdelali veronski umetniki. Tudi barvna okna v cerkvi, ki predstavljajo življenje sv. Frančiška, sv. Katarine Sijenske in škofa Zena, so tudi delo italijanskega umetnika Nicola Neonato iz Milana. Prav tako je delo italijanskega, pred kratkim umrlega kiparja Minerbija, poldrug meter visok bronasti kip Matere božje „Kraljice miru" na glavnem oltarju. Za gradnjo svetišča so uporabili kamen in marmor iz Italije. Svetišče ima poseben privilegij: darove treh papežev. Papež Pij XII. je daroval umetniški zlat kelih, Janez XXIII. cerkvene paramente in papež Pavel VI., ki je še kot milanski nadškof predsedoval nabirki za to svetišče, marmor za glavni oltar. Predsednik Segni je svetišču daroval umetniško svetilko, ki ima za podnožje marmor, izkopan v starem Rimu.

Moji spomini na nadškofa Antona Vovka

(Piše Alojzij Vavti, selski župnik)

Ko je bil pokojni nadškof Vovk še župnik v Tržiču, sva bila v zemljepisnem pogledu soseda. Tržiška in selska župnija se stikata na gorskih grebenih od Babe dalje po celi Košuti po črti državne meje. Seveda so Sele precej oddaljene od Tržiča, preko Ljubelja takrat še ni bilo večjega avtomobilskega prometa, zato se kljub soseščini nisva niti poznala.

Prvo moje srečanje z njim je bilo v Lovranu l. 1954. Na povratku iz Dalmacije sva se s sošolcem iz gimnazije dr. Justinom oglasila v nekdanjem počitniškem domu za dijake in bogoslovce reške škofije, kjer zdaj sestre gospodarijo in sprejemajo duhovnike na hrano in stanovanje. Že pri prvem srečanju je prevzvišeni naredil name mogočen vtis. Visoka, krepka postava, močen glas, naravno vedenje, prijazen in domač, kot bi bil še vedno župnik. Zanimal se je za Koroško in pripovedoval, kako je pred vojno vodil sv. misijon v Št. Lipšu pri Žvabeku, kjer je pastiroval tržiški rojak Pollak.

V naslednjih letih sem imel srečo istotam preživljati skoraj teden dni v njegovi družbi. Vsi smo ga želeli imeti v svoji sredi, kajti ob njegovi družabnosti in šaljivosti smo se prijetno razvedrili.

Iz Lovrana smo vsako leto napravili z ladjo izlet v Moščeniško Drago in tam na vrtu hotela dve uri ob kozarcih vina uživali lepoto razgleda na morje in kratkočasje ob škofovi vedrosti.

Upal bi si trditi, da je pokojni blagi škof nam koroškim duhovnikom bil posebno naklonjen in zelo gostoljuben. L. 1961 je nekaj dni pred nami odšel v Ljubljano in nas pred odhodom povabil, naj ob povratku pridemo k njemu na kosilo. Res smo ob določeni uri bili na mestu. Ob dobrodušnem razpoloženju so nam izvrstne jedi dobro teknile. Začuden nad bogatim kosilom vprašam: „Prevzvišeni, ali je vaša miza vsak dan tako bogato in okusno obložena?"

„O kaj še!" nam veselo odvrne, „drugokrat znamo biti skromni. A danes, ko imamo tako imenitne goste, mora biti tudi gostija bolj imenitna!"

Imam v Ljubljani duhovne sorodnike in sem tam kakor doma. Šmarješki in šentjakobski gospod pa sta takrat hotela prenočiti kje v hotelu. Škof pa ju povabi še na večerjo in jima odkaže prenočišče v škofijskem dvorcu.

L. 1959 me je ob priliki birme v Podgrajih rad vzel seboj. Vožnja v njegovi družbi in vtisi na slovesnosti so mi bili prijetno in spodbudno doživetje.

Naslednje leto so na Koroškem sprožili misel, da bi zemeljske ostanke škofa Rožmana prepeljali iz Amerike in položili k počitku v rodni fari v šmihelski cerkvi. Poslan sem bil ob veliki noči v Ljubljano, da poizvem mnenje in stališče njegovega naslednika. Razgovarjala sva se celo uro in mi je razložil razloge za svojo odklonitev. Bil sem zopet njegov gost.

Proti jeseni l. 1961 smo bili zopet štirje koroški duhovniki na poti v Lovran. Oglasili smo se na škofiji. Prevzvišeni je bil že težko bolan. A ko mu je g. kaplan Francej sporočil naš prihod, nas je le hotel sprejeti na razgovor. Sprejel nas je ležeč na divanu. Res izredna naklonjenost! Takrat sem ga videl zadnjič. Lani ga ni bilo v Lovran. A pred odhodom na koncil mi je poslal popis slovesnosti ob jubileju in povišanju ljubljanske škofije v nadškofijo. Iz Rima pa sem potem prejel razglednico s sliko koncila v cerkvi sv. Petra. Ta mi bo zdaj dragocen spominek nanj.

Udeležil sem se s sosedom g. Jančarjem tudi njegovega pogreba. Blag mu spomin!

Kupujte pri tvrdkah, ki oglašujejo v našem listu!

Moje romanje v Čenstohovo

(Bralcem „Našega tednika" popisuje **dr. Ingomar Heyer**) 3

Med drugimi predmeti sem opazil sabljo poljskega kralja Jana Sobieskega, ki je rešil Dunaj pred Turki, kar bi radi nekateri tako imenovani zgodovinarji zatajili, ker je bil pač ta mož — Slovan. Opazil sem tudi zlato monštranco, ki jo je samostanu in svetišču na Jasni Gori podaril rajni papež Janez XXIII.

Pesem čenstohovskih zvonov

Dan je tako hitro minil. Prenočil sem kar dobro in se zbudil v ponedeljek. Pri nas je pač ta dan praznik, binkoštni ponedeljek. V državah pod komunistično vlado je to navaden delaven dan. Iz sna me je zbudilo glasno zvonjenje vseh samostanskih zvonov. Kaj neki to pomeni? Povedo mi, da je umrl papež Janez XXIII. in da mu zvonijo vsi samostanski zvonovi. Opazil sem na ljudeh globoko žalovanje. Nekateri so nosili že žalni trak, na katedrali sem opazil ogromno črno zastavo, pa tudi na prodajalnah spominskih predmetov so plapolale črne zastave v znak žalosti za pokojnim svetim očetom.

Po maši sem šel na miličniško postajo, da se prijavim. Službujoči uradnik me je prijazno sprejel in opravil potrebne formalnosti. Nato sva se razgovarjala o Poljski in mi je pripovedoval o strašnih grozotah, ki jih je poljski narod prestal za časa nacističnega režima. Med drugim je rekel, da ni mogoče najti v celi Poljski niti ene družine, v kateri ne bi bil ubit vsaj en njen član. Ob koncu mi je še zaželel, naj dneve mojega bivanja na Poljskem prijetno preživim in da naj še kdaj pridem. Obljubil sem mu, da bom še prišel, ker se mi Poljska res dopade.

Zares je Poljska idealna dežela za dopust; posebno prijetno je to, da Nemci, ki jih najdemo skoraj po vsem svetu, tja ne prihajajo. Poljaki bi tudi nje vljudno sprejeli, a vsekakor bi Nemci čutili, da so jim dolžni dati jim nekako zadoščenje za prestano gorje, prizadeto poljskemu narodu zlasti med 2. svetovno vojno.

Ko sem se nato sprehajal po bulvarju, sem opazil, da na javnih zgradbah in uradih ni peterokrake zvezde, temveč pravi poljski grb z belim orlom. Ravno tako nisem videl, da bi ljudje nosili kake takšne znake (razen samo enkrat na nekem moškem). Oblečeni so ljudje primeroma dosti dobro, posebno otroci, katerih sem videl zelo mnogo. Od vzhodnih držav poznam do sedaj le Bolgarsko, zlasti njeno glavno mesto Sofijo, a morem reči, da je razlika med Poljsko in Bolgarijo zelo velika v vsakem oziru. Na Poljskem sem videl tudi številne duhovnike, redovnike in redovnice; zasebni pouk verouka je dovoljen, seveda pa brez vsakršne javne (državne) podpore; vkljub temu pa smatrajo za častno dolžnost, pošiljati otroke k verouku in se cerkveno poročiti.

Izredna vernost poljskega naroda. Oficirji pri obhajilu.

Popoldne sem se sprehajal v okolici samostana med vrtovi in nasadi. Iz sosednje vasi sem že od daleč začul zvonove. Ko sem prišel bliže, sem opazil zasilno cerkev. Čez nekaj časa je prišlo tja veliko ljudi k večernemu cerkvenemu opravilu; vsi so vneto prepevali litanije v čast presv. Srcu Jezusovemu. K meni je prišel neki duhovnik in me nagovoril nemško; v teku razgovora mi je pripovedoval, da je bil nekaj časa v Innsbrucku in da dobro pozna vsa znamenitejša avstrijska Marijina svetišča.

Ko sem se vrnil z avtobusom v samostan, mi je eden od redovnikov razkazal notranjščino (klavzuro) samostana. Videl sem tudi slike, posnete ob nedavnem obisku dunajskega kardinala dr. Königa v Čenstohovi; ogromna množica ljudi je takrat pozdravila njega in domačega kardinala Višinskega. Vpisal sem se tudi v spominsko knjigo; ko sem jo prelistaval nazaj, sem v njej zapazil podpise mnogih znanih osebnosti, tako n. pr. carja Nikolaja, cesarja Franca Jožefa I., Johna Kennedyja, Himmlerja itd. Hkrati sem se ob tej priliki zavedel, da je to znamenito poljsko vsenarodno svetišče res pod posebnim varstvom, saj se ga niso upali dotakniti niti nacisti niti sovjetska armija. V neki bližnji knjigarni sem si kupil Sveto pismo nove zaveze; redovnik, ki je prodajal, mi je dal v knjigo pečat in je napisal nekaj misli v spomin na moj obisk katedrale.

Naslednji dan, torek, je bil zadnji dan mojega bivanja v Čenstohovi. Kar nerad sem se ločil od tod. Mesto, samostan, katedrala, znamenita podoba Matere božje in prijaznost poljskega naroda: vse to me je kar nekako vabilo, naj še ostanem. Ker je vlak odhajal šele zvečer, sem šel še enkrat v cerkev k maši, da ponovno vidim Marijino milostno podobo. Ko je mašnik začel deliti sveto obhajilo, skoraj nisem mogel verjeti svojim očem: k obhajilni mizi je pristopila skupina mladih poljskih podporočnikov in prejela sveto hostijo. Kaj takega bi bilo skoraj nemogoče v vsaki drugi državi za „železno zaveso" in tudi pri nas v Avstriji se to zgodi le bolj poredko. Zares, kako globoko je zasidrana katoliška vera v poljskem narodu!

Težko slovo

Tudi še popoldne sem si ponovno ogledoval samostan, šel spet na zidano ploščad, od koder se vidijo postaje križevega pota. Tu sem v duhu prešel vse, kar sem lepega in znamenitega videl te dni. Še bolj sem začel občudovati in ceniti junaški poljski narod, ki je ostal zvest katoliški Cerkvi, vkljub temu, da njegova dežela leži med protestantizmom in pravoslavjem. Vprav ta močna vera mu je dala pogum, da je bistveno pomagal pri obrambi Dunaja ob priliki turškega napada; dajala mu je tudi moč, da je preživel delitve Poljske v 18. stoletju; sicer neuspešen, a vendar slaven je bil njegov odpor proti ruskim carskim vojskam (junakom tega odpora je postavil trajen spomenik poljski glasbenik Chopin s svojimi skladbami).

Nacizem in komunizem sta uničila poljsko državo, a poljskega naroda nista mogla uničiti. Nacisti so Poljake označili kot manjvredno pleme, nadeli so jim črko „P", pošiljali jih v zapore in prisilna taborišča, mnoge od njih so usmrtili na najbolj surov način, vendar poljskega duha vkljub temu niso mogli zatreti. Poljski vojaki so se hrabro borili na strani zaveznikov proti Nemcem v Afriki, Italiji, tako rekoč z golimi rokami so se uprli nacističnim četam v Varšavi in jim prizadejali velike izgube. S polno pravico so jim bili priznani oz. zopet vrnjeni kraji vzhodno od Odre-Nise, ker je to ozemlje nekoč bilo poljsko, a so ga Nemci nasilno germanizirali. (Dalje)

JAVNA ZAHVALA

Vsi, ki smo nedavno poromali v Padovo, se ob tej priliki iskreno zahvaljujemo č. g. **Antonu Cvetku,** žup. upravitelju v Medgorjah, za ves njegov trud in vso skrb, ki jo je imel z organizacijo in vodstvom, nadalje za vse lepe nagovore in nauke na Sv. Višarjah in pri sv. Antonu v Padovi. Tam nam je tudi preskrbel, da smo dobili dobro in ceneno prenočišče in vso oskrbo v Romarskem domu.

Ob tej priliki smo ponovno spoznali, da je res, kar pravi naš izrek: „Kolikor jezikov znaš, toliko mož veljaš!" Kajti g. Cvetko dobro obvlada italijanski jezik, zato se nam ni bilo treba bati, da bi bilo kaj narobe. Tako smo imeli vse ugodnosti v Padovi, dalje svojo mašo ob oltarju sv. Antona v baziliki sv. Marka v Benetkah, kjer smo opazili, koliko zvestih poslušalcev so imele naše lepe cerkvene pesmi.

Na praznik Marijinega vnebovzetja je obhajal č. g. Cvetko 25-letnico večnih obljub redovnega življenja in delovanja v Kongregaciji sv. Janeza Bosko. Obenem z zahvalo mu želimo še mnogo zdravih let in božjega blagoslova pri nadaljnjem delu za rast božjega kraljestva med nami.

Hvaležni romarji.

SELE
(Življenje na vasi)

Naša vas ima tri trge. Cerkveni trg pred staro in novo cerkvijo sicer še ni urejen, a že kaže svojo obliko. Lep je pogled na obe cerkvi in v daljavi na Obir sredi med njima. Izletnikom in letoviščarjem tako ugaja, da si ga s fotografičnimi posnetki hočejo ohraniti v spominu.

Drugi vaški trg sredi med župniščem, Mažejevo gostilno, trafiko in farnim domom zavzema zdaj še visok kup zemlje, na katerem že bujno rastejo vsakovrstne rastline. Ko bo ta trg splaniran, bo dajal vasi mikavno lice.

Tretji trg pred občinsko hišo je največji in je zdaj zelo obljuden. Na klopeh pred občino in tehtnico radi posedajo rentniki in starejše ženske, se razgovarjajo in opazujejo živahen promet po cesti, po kateri drvijo avtomobili, vmes pa vozijo traktorji domačinov. Sedaj je na trgu več barak. Hudourniški delavci imajo tam shrambe za orodje in material in jedilnico. Tam slastno poživajo hrano, ki jo jim kuha skrbna kuharica Ana v svoji kuhinji, nameščeni v posebni baraki. Delavcu, ki nima stanovanja v bližini, pa nudi baraka tudi prostor za nočni počitek.

Pa še neka druga posebnost je na naši vasi. Na **Husovem** zemljišču nastopi ob deževju jeseni in vigredi mlaka, ki je večkrat velika, podobna jezeru. Če bi trajno ostala, bi imele Sele še to prirodno lepoto. Letos se je mlaka v dolgi vročini popolnoma posušila. Tam, kjer imajo drugekrati žabe svoj koncert, se sliši zdaj vzklikanje športnikov. Med mladino, ki goji pozimi smučanje, se je zdaj razvil nogometni šport. Kjer pa je šport, tam so tudi športne tekme. In že so se naši mladi športniki mogli pomeriti s tekmeci.

Na **Kališu na Šajdi** je počitniška kolonija ruskih otrok z Dunaja in drugih krajev Avstrije pod vodstvom bratov **Podgornikov.** Tudi ti gojijo isti šport. Z njimi so se selski nogometaši že trikrat pomerili v spretnosti. Prvič je bila zmaga v razmerju 4 : 1 na strani Selanov, drugič so zmagali Rusi z 2 : 1, tretjič je ostala igra z 1 : 1 neodločena. Pri vseh tekmah so Selani tehnično prevladovali. Vse tri tekme, posebno zadnjo v nedeljo, 11. avgusta, so privabile veliko število gledalcev, zlasti tudi iz vrst letoviščarjev, ki so živahno spremljali potek igre.

Zdrav šport krepi telo in utrjuje značaj. Zato to gibanje med našo mladino pozdravljamo.

BISTRICA V ROŽU
(Novi most čez Dravo)

Most čez Dravo bo v nekaj tednih dograjen, enako tudi polovica ceste do kolodvora, drugo polovico pa bodo začeli graditi pomladi 1964. Čez most že vozijo avtomobili, cele procesije ljudi pa hodijo v nedeljah gledat to zanimivo gradnjo. Seveda bomo imeli, posebno tedaj, ko bodo cesto podaljšali do gorjanske (na Gure), da bomo imeli z našimi gorjanskimi sosedi lepo zvezo in tudi v gospodarskem oziru se bo to občutilo.

Do sedaj se pri gradnji mosta ni zgodila posebna večja nesreča, samo neki vozač z „mulijem" (to so motorizirani vozički, s katerimi vozijo beton na mesto, kjer betonirajo) je iz neprevidnosti dal vozičku preveč plina, in ta je s tako silo potegnil, da je vozač zdrčal po zraku v Dravo, voziček pa za njim; padla sta približno 10 m globoko v reko. Sodelavci so mislili, da bo utonil, ker tudi plavati ni znal, pa se je le izkobacal iz Drave nepoškodovan, dočim so morali „mulija" peljati k mehaniku. Pod vasico Polana so napravili vodnjak, kjer bodo še to jesen postavili več barak za delavce, ki bodo začeli baje spomladi graditi jez za novo elektrarno.

Pri nas na Koroškem

Dijaški sestanek v Šmihelu pri Pliberku

Plešivčani in bogoslovci se snidemo na vsakoletnem sestanku v počitnicah. Tako smo se letos zmenili, da se bomo srečali na sestanku v Šmihelu.

V nedeljo, dne 4. avgusta zvečer, smo se zbrali v župnišču. Naslednjega dne smo povabili k predavanjem dijake slov. gimnazije — Šmihelčane. Na žalost letos sestanek ni bil tako obiskan kot prejšnja leta. Posebno Plešivčanov je bilo malo videti.

V ponedeljek zjutraj so g. kanonik **Aleš Zechner** darovali sv. mašo in v pridigi poudarili pomen prihoda sv. bratov Cirila in Metoda v naše kraje ter na to navezali potrebo po duhovnikih.

Po zajtrku smo se zbrali v kaplaniji, kjer je predsednik slovenske dijaške družine na Plešivcu, osmošolec **Franc Wedenik** pozdravil g. kanonika, č. g. dekana **Krista Srienca** ter vse ostale navzoče. Po pozdravu je sledil prvi referat, ki ga je obširno in stvarno podal predsednik. Naslov referata je bil: „Dijak med šolskim letom in počitnicami". Opisal je delo SDD na Plešivcu ter težave, katere morajo premagovati. Omenil je tudi, da je na Plešivcu 29 slovenskih dijakov, pretežno v nižjih razredih. Pouk slovenščine je pomanjkljiv, ker obiskujejo dijaki nižje gimnazije skupno en tečaj, drugi tečaj pa višješolci. Zato se zgodi, da slišiš skozi več let isto snov. Zato postaja pouk dolgočasen. Ne samo to. Opaziti je tudi pomanjkanje znanja slovnice pri višješolcih. To hočejo dijaki sami preprečiti in se sami izobražujejo naprej. Pri sestankih se goji tudi petje. Največja težava je izdajanje „Kresa", ker dijaki nimajo zanimanja za pisanje. Zato ni čudno, da „Kres" izide samo enkrat ali dvakrat v letu. Slov. dijaki na Plešivcu imajo tudi svojo sobo, kjer shranjajo svoje stvari. Dobivajo tudi slov. časopise in revije: „Naš tednik-kroniko", „Nedeljo", „Vero in dom", „Katoliške misijone" ter „Otroka božjega".

Po tem referatu se je razvila živahna debata. Bil je tudi stavljen predlog, da bi se Plešivčani bolj povezali z Akademijo slov. bogoslovcev in s KDZ. Č. g. dekan so obljubili, da bodo poskrbeli za to, da bodo dobili slov. dijaki na Plešivcu nekaj slovenskih knjig.

Kot drugi referent je bil napovedan predsednik narodnega sveta koroških Slovencev **prof. dr. Valentin Inzko.** Ker je g. prof. na dopustu, ga je zastopal g. **prof. dr. Reginald Vospernik,** ki je prebral referat, katerega naslov je bil: „Doprinos koroških Slovencev k slovenski literaturi". V tem obširnem referatu smo se seznanili s koroškimi ustvarjalci, ki so prispevali velik delež k razvoju slovenske literature. Sledili smo razvoju od naselitve Slovanov — naših prednikov — v Karantaniji, ki je začetek naše kulture s središčem na Krnskem gradu. Potem so sledili kot prvi zapiski Brižinski spomeniki in Celovški rokopis. Nadalje so bili navedeni bukovniki s svojimi pesmimi in igrami. Kot literarni ustvarjalci so se uveljavljali: Ožbalt Gutsman, Urban Jarnik, Matija Majar, Andrej Einspieler, Anton Janežič, Ksaver Meško, Prežihov Voranc ter novejši kulturni delavci: Grafenauer, Sket i. dr. Ko je govornik končal, smo izrazili željo, da bi se ta referat izdal v obliki publikacije in tako bil dijakom in akademikom v veliko pomoč. Na ta način bi spoznali bogastvo Koroške.

Po kosilu je sledilo poročilo g. kanonika o kongresu sv. Cirila in Metoda v Salzburgu. Na tem kongresu so predavali strokovnjaki iz mnogih držav. Višek vsega kongresa pa je bila slovesna sveta maša v staroslovanščini.

Nato je bogoslovec **Stanko Trap** podal nekaj misli o liturgiji. Zvečer so č. g. **Vinko Zaletel** kazali slike o Koroški. „Zila—Rož—Podjuna" je bil naslov tega večera. Na podlagi slik smo se seznanili s Koroško. Da bi del Koroške videli tudi v resnici, smo sklenili se povzpeti na Peco.

Tako smo jo v torek zjutraj mahnili s č. g. Zaletelom na Peco. Ustavili smo se v koči. Naš hrabri gospod in še nekaj pogumnih udeležencev so šli naprej na vrh, da bi pozdravili kralja Matjaža in mu naznanili naš prihod. Ostali so nabirali veje za kres. Zvečer smo se zbrali ob kresu, ki je gorel v čast desetletnici dijaškega lista „Kres". Iz naše srede smo izvolili kuharje, da so nam skuhali toplega čaja. V sredo zjutraj, ko je bilo še temno, smo jo mahnili na vrh. Tam smo doživeli sončni vzhod in Peca se je bleščala v jutranjem svitu. Večina izmed nas je bila prvič na Peci. Zato smo bili v posebni avdienci sprejeti pri Kralju Matjažu, ki nas je potrdil kot svoje zveste vojake. — Ker je bilo na vrhu tako lepo, smo se tam dalj časa pomudili in uživali sveži gorski zrak. Proti poldnevu smo zapustili grad Kralja Matjaža in se počasi pomikali proti dolini.

Prisrčna zahvala velja č. g. dekanu, ki so nas tako ljubeznivo sprejeli ter posameznim družinam, ki so nas vzele pod streho.

Mi vsi, ki smo se sestanka udeležili, bomo imeli nanj prav lepe spomine.

-ko I.

ŠT. RUPERT pri VELIKOVCU
(Otroci iz Porurja pri nas)

Od 20. julija vlada v Domu šolskih sester živahno vrvenje. Otroci iz Porurja, znanega industrijskega ozemlja v Nemčiji, so tu na letovanju. Prišli so v dveh velikih skupinah po 70 deklic pod vodstvom duhovnika in laiških pomočnic; zdaj je tu že druga skupina. Otrokom tukaj zelo ugaja, saj imajo obilo priložnosti za sprehode po lepi okolici in za izlete, bodisi na Klopinjsko jezero ali kam drugam. Sestre pa si po najboljših močeh prizadevajo, da strežejo njihovim telesnim potrebam. Vodstvo in otroci so z oskrbo prav zadovoljni.

Seveda to ne stane le malo truda, nasititi dan za dnem toliko lačnih želodcev in otrokom narediti bivanje prijetno. Kjer je skupaj toliko otrok, je kajpak vedno kipeče življenje in ni lahko, brzdati mladostno razigranost. Na splošno pa so deklice dobro disciplinirane in zlasti v cerkvi pri nedeljski božji službi vseskoz lepega vedenja. V najlepšem redu prihajajo in odhajajo, pri sv. maši lepo molijo in odgovarjajo duhovniku in, kar naredi posebno dober vtis: zbrano pristopajo v veliki večini k sv. obhajilu. V tem pogledu pač lahko služijo za vzgled nam vsem: mladini in staršem.

Pa še nekaj drugega bi se lahko učili od njih. Pri prvi skupini otrok je bil za duh. voditelja častitljivi zlatomašnik msgr. Tensundern iz Recklinghausena. Občudovanja vredno pri tem duhovniku iz središča Nemčije je, da je zmožen slovenščine in si šteje v čast, da more z nami govoriti v našem jeziku.

V Porurje je že od začetka tega stoletja prihajalo mnogo delavcev iz slovenskih dežel, ki so prišli tja iskat dela in kruha. Verjetno je bil č. g. Tensundern kot mlad duhovnik nastavljen v takem kraju, kjer je bilo posebno veliko Slovencev. On si ni mislil in rekel: Naj se naučijo nemško, da se bodo mogli udeleževati tamošnjega verskega življenja. Temveč — on se je čutil dolžnega, priučiti se slovenskemu jeziku, da bi jim mogel oznanjati božjo besedo v njihovi materinščini in jim biti pastir in vodnik k Bogu. Kot sinu velikega nemškega naroda se mu ni zdelo, da je pod njegovo častjo, učiti se jezika majhnega slovenskega naroda. Kot mlad duhovnik se je podal za kakega pol leta na Slovensko se učit slovenščine in od tistega časa, t. j. že skozi petdeset let, vodi dušno pastirstvo slovenskih delavcev v Porurju.

Slovenski izseljenci v Nemčiji so mu zelo vdani in hvaležni, kar so pokazali posebno lani ob njegovi zlati maši, pri kateri so nastopili kot posebna skupina v svojih narodnih nošah.

Naj bi svetli zgled prave človekoljubnosti tega častivrednega in zaslužnega moža spodbujal nas vse, da spoštujemo in čuvamo svoj materin jezik, pa tudi skrbimo, da se ga ne bodo sramovali naši otroci in ga kot manjvrednega zaničevali.

TEČAJ ZA KONSERVIRANJE

priredita obe slovenski gospodinjski šoli šolskih sester — v Št. Rupertu pri Velikovcu in v Št. Jakobu v Rožu — v dneh od 12. septembra dopoldne do 14. septembra t. l.

Ker se bodo na tečaju obravnavali sodobni načini konserviranja, bo vsakemu dekletu, predvsem pa absolventkam, tečaj gotovo pripomogel k strokovni izpopolnitvi kuharskega znanja.

Na veselo svidenje vabijo

šolske sestre.

SREČANJE ABSOLVENTK GOSPODINJSKE ŠOLE V ŠT. JAKOBU V ROŽU

bo dne 15. septembra obenem z zaključkom tečaja za konserviranje. Zakaj vas vabimo? Že sv. pismo pravi, kako prijetno je, če prebivajo sestre skupaj. Pridite, da se malo pogovorimo, obnovimo spomine, poglobimo zveze in se znova navdušimo za naše ideale, ki so: mati, domovina, Bog.

Pričetek srečanja ob 13. uri.

Pridite vse! Pripeljite s seboj tudi vaše otroke, da se poigrajo v otroškem vrtcu.

V veselem pričakovanju vas pozdravljajo šolske sestre v Št. Jakobu v Rožu.

„Tiskarski krst" v Mohorjevi tiskarni

„Prim'te ga! Pustite pasti nja ‚corpus posteriorum' na to mokro hobo . . . !" se je zaslišalo pretekli petek v ročni stavnici Mohorjeve tiskarne v Celovcu. In prijela sta dva krepka moža mladega **Andreja Siedlerja** in ga posadila na mokro gobo, nato pa še potopila v polno kad vode, vkljub temu da se je z vsemi silami branil.

S tem je bil dosedanji vajenec „krščen" in slovesno proglašen za izučenega stavca in polnovrednega člana častitljive Gutenbergove bratovščine „črnih umetnikov".

Obred „tiskarskega krsta" sega nazaj v 16. stoletje in ga pomočniki tiskarske umetnosti prenašajo iz roda v rod. Sprva je moral kandidat za stavca sesti na mokro gobo, da se tako očedi vsega vajeniškega na sebi. Kasneje se je pa izkazalo, da je to premalo, in zato se je udomačila še kopel v kadi, v katero žrtev potopijo do vratu. Častna dolžnost vsakega „krščenca" je, da se z vsemi silami temu upira, kajti to je dokaz življenjske moči, ki je stavcu pri njegovem težkem in odgovornem poklicu potrebna.

„Tiskarski krst" pa ni praznik samo za novega izučenega stavca, ampak je tudi za kolege iz tiskarne in uredništva, zato se je ta „obred' razvil v nekak praznik tiskarske družine v Mohorjevi hiši.

Zvečer smo pa novega pomočnika v njegovem domačem kraju, v Št. Janžu v Rožu, v prijetni družbi njegovih sodelavcev in prijateljev krstili še od znotraj.

Stavcu Andreju Siedlerju pa želimo, da še mnogo lepih reči postavi v svojem tiskarskem poklicu.

ŽELEZNA KAPLA
(Žegnanje v Št. Lenartu — samo za nekatere?!)

Kot vsako leto, tako je bilo tudi letos žegnanje drugo nedeljo v avgustu pri podružni cerkvici Št. Lenarta v Remšeniku.

Ta cerkvica stoji nedaleč od državne meje okrog 1330 m nad morjem ter je že od nekdaj priljubljen romarski kraj. Odkar pa

(Nadaljevanje na 5. str.)

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

je posestnik okoliških gozdov zgradil novo cesto, katera se konča nedaleč pod Št. Lenartom, so tamkajšnje sv. maše še posebno dobro obiskane. Peš hoje od Kaple do Št. Lenarta je dobre tri ure, z motornim vozilom se pa v tričetrt ure lahko pride.

Kot vedno, tako je posestnik ceste tudi letos rade volje dal cesto za cerkveno slavje prosto, kar je bilo tudi v župnijski cerkvi v Železni Kapli oznanjeno. Mnogo romarjev se je podalo z motornimi vozili na pot v Št. Lenart. Toda nemalo so bili začudeni, ko so našli zaporo pri Papežu v Remšeniku zaprto, zraven pa še pojasnilo, da upraviteljstvo posestva ne dovoli uporabe ceste. Navadnemu zemljanu je ta postopek nerazumljiv. Izgovor je bil ta, da za morebitne nezgode odgovarja uprava posestva. Če bi bilo to res, bi se gotovo dal nabiti napis „Uporaba ceste na lastno odgovornost". Tako pa je bila cesta za nekatere zaprta, za nekatere pa ne, kot da bi s tem drugim ne moglo nič zgoditi.

Res je žalostno, da so še vedno nekateri, ki ne morejo pozabiti preteklosti, ki vidijo še vedno dve vrsti ljudstva ter se ne zavedajo, da živijo na slovenskem ozemlju, od katerega se tudi živé. Posebno nerazumljivo je še to, ko je posestnik ceste prostovoljno in radovoljno, kot cerkveni odbornik, obljubil, da dá on cesto za cerkvene potrebe in njene prireditve na razpolago.

Pripomniti bi bilo samo še to, da je srednji vek že davno za nami!

Eden, ki bi tudi šel v Št. Lenart.

DOBRLA VES

(Poroka in izlet)

Dolgo se že nismo več oglasili, zato zdaj nekoliko več.

Prvo nedeljo v avgustu je stopila Bunčkova Pavla iz Lovank v zakonski stan. Farna mladina pa je spremljala svojo pridno sodelavko pred oltar.

Dolgo se je trudila z našo mladino in doprinesla za njo mnogo žrtev. Naša Pavla je bila tudi nadarjena igralka mladinskega farnega odra. Šteti jo smemo med najboljše igralce naše mladine.

Prosimo jo pa še, da bi našla pot tudi iz šentviške fare k nam in nas še večkrat tako lepo zabavala, pomagala in nam dala dobre nasvete.

Voščimo ji vse najboljše, božjega blagoslova in milosti v zakonskem stanu.

*

Na poslovilni večer naše Pavle smo določili dan izleta naše farne mladine na Svinško planino in sicer drugo nedeljo v avgustu.

Že ob 2. uri zjutraj smo se odpeljali pod vodstvom preč. g. kaplana Jožefa Adamiča iz Dobrle vesi. Pot je nas vodila skozi Velikovec na Djekše in potem na Dješki hrib. Od tam smo šli peš na vrh Svinške planine. Komaj smo dospeli na prvi vrh, se nam je pokazal še višji. Nestrpni in zmučeni, a dobre volje smo prišli v 4 urah pod vrh. Tam smo se ustavili in pripravili oltar za sv. mašo. Imeli smo liturgično sv. mašo z zelo lepo pridigo našega preč g. duhovnega vodje, ki nam je prikazal razmerje med življenjsko potjo in potjo na vrh planine.

Po sv. maši pa smo se pošteno okrepčali in „nasrkali" planinskega zraka. Nato smo šli prav na vrh planine. Ko smo si ogledali božjo naravo, smo se z novimi močmi napotili nazaj. Na Djekšah pa smo v zahvalo za lep dan in uspešen izlet zapeli v cerkvi lepo Marijino pesem.

Z lepimi, veselimi pesmimi in nekaj slik smo zaključili izlet in se odpeljali polni veselja domov.

Zahvaljujemo se preč. g. kaplanu Adamiču za ves trud in organizacijo kot tudi za lepe besede. Nam vsem pa želim mnogo uspeha in z Bogom na novo delo!

Koroški velesejem zaključen

Preteklo nedeljo so se zaprla vrata 12. avstrijskega lesnega oz. Koroškega velesejma, katerega je letos obiskalo razveseljivo število 300.570 interesentov (lani jih je bilo 297.870).

Kot ob vsakem zaključku nas tudi tu zanima letošnja bilanca te gospodarske ustanove, ki ni važna samo za Koroško, temveč tudi za vso Avstrijo zlasti kot Avstrijski lesni velesejem. Ob letošnjem zaključku velesejma moremo ugotoviti razveseljivo dejstvo, da je bilo zlasti glede lesnega gospodarstva (racionalno izkoriščanje gozda, ekonomično obdelovanje lesa, pohištvena industrija itd.) precej več zanimanja kot druga leta in to od tuzemskih kot tudi inozemskih obiskovalcev. Tudi kupčij je bilo več sklenjenih kot prejšnja leta in so torej razstavljalci odhajali domov bolj zadovoljni.

Enako moremo reči glede ostalega dela velesejma. Posebno veliko zanimanje je bilo za novosti s področja poljedelstva in gradbene stroke; tudi tu ni manjkalo kupcev, kar so potrdili številni razstavljalci. Nemalo zanimanja je bilo še za ostale vrste razstavljenega blaga oz. predmetov (tekstilije, kožuhoviharstvo, gospodinjske predmete in orodje itd.). Omenimo naj še, da je bilo veliko zanimanje istotako za letos svojevrstno prvo razstavo Društva rejcev malih živali.

Zadnja dva dni je bil velesejem deležen obiska še dveh odličnih gostov: v soboto dopoldne se je vprav zaradi obiska velesejma pripeljal z letalom v Celovec podtajnik in ravnatelj „Urada za mednarodno trgovino" ameriškega trgovskega ministrstva Mr. **Eugene M. Braderman.** Ob ogledu v spremstvu odličnih predstavnikov velesejma in koroškega gospodarstva se je zanimal zlasti za razstavo lesnega gospodarstva in je izjavil, da so ZDA zaintresirane, da bi v prihodnje bilo čim več ameriških tvrdk zastopanih na tem velesejmu.

V nedeljo, 18. avgusta, pa je obiskal velesejem zvezni kmetijski minister dipl. ing. **Hartmann,** katerega so ob sprejemu pozdravili poleg velesejmskega vodstva vidnejši predstavniki koroškega poljedeljstva in gozdarstva. G. minister je bil, kot je pozneje izjavil, posebno prijetno presenečen nad vidnim napredkom in dvigom 12. avstrijskega l e s n e g a velesejma, zlasti pa še nad tem, da je letos bilo precej več inozemskih razstavljalcev iz lesne stroke.

Ob zaključku naj še omenimo razveseljivo izjavo velesejmskega vodstva, da je bilo že za časa letošnjega velesejma precejšnje zanimanje za velesejem v letu 1964 in da je večina razstavnega prostora že oddana za naslednje leto. Zelo povoljno so vplivali na razstavljalce letošnji boljši kupčijski zaključki, zato so se nekateri od njih zanimali za deloma večji razstavni prostor, kot pa so ga imeli letos.

Poletna razprodaja v Borovljah

Na obisku v trgovini Kometter

Kakor vsako leto ob tem času, se je minuli teden v tekstilnih trgovinah po vsej deželi, zlasti pa v mestih začela poletna razprodaja. To ni le priložnost za vsakega naprednega trgovca v današnjem hitroživem času, da si v korist svojih odjemalcev omogoči obnovo svoje zaloge z modernim sezonskim blagom, marveč je to v še mnogo večji meri trgovinska prireditev, ki daje široki množici kupcev in naročnikov možnost, da se okoristijo z nakupom izredno cenene, a vendar kvalitetne robe navzlic dejstvu, da postaja naše vsakdanje življenje vse dražje in dražje.

Tako je tudi pri nas v Borovljah poletna razprodaja pravi ljudski dogodek in že dolga leta je znano po vseh okoliških vaseh in grapah, da, kakor vse leto, še posebno ob razprodajnih prireditvah pred vsemi prednjači ugledna trgovska hiša K o m e t t e r. Tudi letos je s privlačnim in obširnim prospektom privabila kupce od blizu in daleč, ki so že prvi dan razprodaje in prav tako vse naslednje dni v gručah čakali že v ranem jutru pred pestro in bogato založenimi izložbami na trenutek, ko se odpro vrata v trgovinske prostore, kjer so potem našli pravi „kupčev raj". Kar je obljubljal razpečani prospekt na štirih, kot časopis velikih straneh in razporejen na nič manj kot 19 različnih blagovnih skupin, se je izkazalo le kot majhen delček tega, kar trgovska hiša Kometter v svojih prodajnih prostorih te dni dejansko nudi svojim kupcem. Dočim je drugod po prvem navalu dotok kupcev kaj kmalu splahnel, je pri Kometterju zaloga dovolj obširna, da tudi še zakasneli kupec lahko najde, kar išče, tako po kvaliteti kakor tudi po ceni, in je zato trgovina kar nepretrgoma polna za vse mogore blago zanimajočih se ljudi. O tem se je lahko prepričal naš sodelavec na lastne oči in s fotokamero, kakor zgovorno kaže naša slika.

Ko se je naš sodelavec razgovarjal s prodajalci in se podrobneje zanimal za obseg izbire in za cene, se je lahko prepričal, da ne bo mogoče zlahka kje drugje nakupiti vsakdanje potrebščine, pa tudi ne zadostiti izrednim željam tako ceneno in dobro kot ravno pri Kometterju.

Da navedemo le nekaj posebno izrazitih primerov, naj povemo našim bralcem, da pri Kometterju lahko dobijo za postelje sodobne tridelne žimnice z vgrajenimi vzmetmi že za šil. 398.—, lepe vezene bluze za šil. 45.—, čedne ženske obleke pa celo že za šil. 49.—. Ker se že spet bliža čas šole in ker bo poletna razprodaja trajala skoraj do tedaj, bodo starši hvaležni, če jih že danes opozorimo na potrebe otrok in jim povemo, da lahko dobijo pri Kometterju na primer otroške spodnje hlačke vseh velikosti že za šil. 4.80, dekliške dolge hlače (najbolj primerno oblačilo za šolo) za šil. 29.—, fantovske pumparice (dokolenke) za šil. 39.—, usnjene šolske torbe z nahrbtnim jermenom za šil. 55.— in tako dalje.

Tako na koncu lahko ugotovimo, da je znana, priznana in ugledna trgovska hiša Kometter — kot vedno — spet enkrat z vso prizadevnostjo poskrbela za vsestransko korist svojih odjemalcev ter jim v poletni razprodaji nudila odnosno jim še nudi za cenen denar res najširšo izbiro vsevrstnega in povsem kvalitetnega blaga.

Paradižniki

Paradižniki, ki so danes tudi pri nas postali vsakdanja jed, hirajo, ker jih je napadla ta ali ona bolezen: morda krompirjeva plesen z rjavimi pegami na listju ali črna krompirjeva pegavost ali okrogla listna pegavost ali rjava listna pegavost. Brž ko opazimo prve pege, škropimo rastline z enoodstotno bordoško brozgo, in sicer s finim razpršilnikom, tako da škropivo zadene liste in robove tudi s spodnje strani v obliki megle. Vnovič škropimo na vsakih 8 do 15 dni, kolikokrat se pač pokaže potreba, kar je na planem odvisno od vremena.

Sadimo dovolj redko, a tople grede mnogo zračimo. Paradižnikov ne sadimo v bližini krompirja, zlasti ne blizu zgodnjih sort. Jeseni moramo vse ostanke paradižnikovih rastlin sežgati.

Bakterijska ovelost je zlasti nevarna bolezen paradižnikov; v Ameriki je prvič nastopila leta 1910. in se po nekaj letih razširila tudi v Evropi. Prvi znaki bolezni se kažejo na posameznih lističih, ki začno veneti in se zvijati v obliko trombe. Bolezen se širi po rastlini navzgor, dokler vsa rastlina ne ovene in se sesede, če jo odrežemo od kolca. Tudi plodovi kažejo obolelost: spočetka imajo belkaste, pozneje pa rjavkaste maroge, ki jih obdaja rumeno polje. Najhuje se bolezen razpase v lahkih zemljah, kjer neredko uniči ves nasad. Hudo so ji podvržene sorte triumf, lukul in tuckwood.

Če je v nasadu obolela rastlina, ji ni pomoči. Takoj jo izkopljimo in sežgimo. Od obolelih rastlin ne spravljajmo semena. Pred setvijo seme razkužimo (v 0.25% raztopini uspuluna ali ceretana, ali v 0.1% raztopini sublimata). Z istimi pripravki razkužimo tudi zemljo, kjer bomo sejali. Pri presajanju namočimo sadike v kaši iz ilovice, ki smo ji primešali 0.5% uspuluna ali ceretana. Pri zalivanju ne močimo listja! Med trganjem zalistnikov si večkrat z milom umivajmo roke, ali še bolje, namakajmo jih v 0.1% raztopini sublimata.

Ovelost in sušenje rastlin nastopa tudi pri bolezni, ki ji pravimo trohnenje paradižnikovega stebla in so jo izprva z bakterijsko ovelostjo vred imenovali paradižnikov rak. Paradižniki obolé za to boleznijo zlasti na težki zemlji ob obilnem gnojenju s svežimi organskimi gnojili, na lahkih zemljah pa bolezen ni tako nevarna. Zanjo so zlasti dovzetne sorte danski eksport, lukul in Alice Roosevelt. Seme moramo razkužiti.

Sadimo krepke rastline v nepretežko in sveže gnojeno zemljo, po saditvi pa jih poškropimo z ¼% raztopino kakega dobrega razkužila. Že rabljene kolce razkužimo v raztopini formalina, sublimata ali kakega živosrebrnega razkužila. Obolele rastline pa brez odlašanja izkopljimo in sežgimo. Ostankov rastlin jeseni ne mečimo na kompost, marveč v ogenj.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 25. 8.: 7.30—8.00 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 26. 8.: 14.15—15.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Kar po domače... 10 minut za športnike. — 18.00—18.15 Za naše male poslušalce. — TOREK, 27. 8.: 14.15—14.45 Poročila, objave. — Pesmi iz Dalmacije. — SREDA, 28. 8.: 14.15—15.00 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 29. 8.: 14.15—14.45 Poročila, objave. — Zbori pojo... — PETEK, 30. 8.: 14.15—15.00 Poročila, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. — To in ono. — SOBOTA, 31. 8.: 9.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Filmska ocena

Dobrla ves. — Sobota in nedelja, 24. in 25. 8.: Ruf der Wildgänse (III). — Kanadski farmar tiranizira svojo družino in s tem uniči njeno srečo. — Sreda, 28. 8.: Auf eigene Faust (III). — Barvni film z divjega zapada.

Miklavčevo. — Nedelja, 25. 8.: Liebe will gelernt sein. (IVb). — Komedija. Naiven študent medicine se izkaže kot oče dveletnega fantka.

Sinča ves. — Petek in sobota, 23. in 24. 8.: Die dritte von rechts (IV). — Nedelja, 25. 8.: Bevor der Mensch zum Teufel geht (IVb). — Epizoda iz španske domovinske vojne. — Ponedeljek in torek, 26. in 27. 8.: Junge, mach dein Testament! (IVa). — Pred francoskim živinorejcem se naenkrat pojavi njegov zločinski vojni tovariš. — Sreda in četrtek, 28. in 29. 8.: Gier nach Blut (IVa). — Ameriški pisatelj hoče razkrinkati poganske razvade domačinov na Haiti in pri tem pride sam v nevarnost.

Pliberk: Sobota in nedelja, 24. in 25. 8.: Wetterleuchten am Dachstein. — Torek, 27. 8.: Wenn es Nacht wird in Paris (V). — Ponesrečen poizkus, v katerem hočejo pokazati in osvetliti pariško razbojniško življenje. Film odsvetujemo! — Četrtek, 29. 8.: Mädchen mit Vergangenheit (IVa). — Mlada Parižanka se vrne v kraje svoje mladosti.

Prvo srečanje

Prav slučajno, pri večerni kino-predstavi je bilo. Hanzi in Ani sta sedela drug poleg drugega in v polmraku sta se vljudno pozdravila. Na ulici sta se že večkrat videla, več pa se nista poznala.

V kratkem odmoru med filmskim tednikom in glavno predstavo sta si izmenjala nekaj vljudnostnih besed. Tudi predstavila sta se drug drugemu. Vsekakor sta si takoj postala drug drugemu simpatična . . .

Po končani predstavi je Hanzi povabil Anico na črno kavo. Dekle se prav nič ni ustavljalo in prišlo je do prijateljsko zaupnega razgovora.

„To je moj prvi dan dopusta in prav zadovoljna sem, da sem svoje počitnice začela tako prijetno. Saj sem si zares želela nekoliko oddiha po tako naporni službi."

„Torej prvi dan počitnic! Želim vam, gospodična, mnogo razvedrila in prijetne družbe. Prav gotovo boste kam odpotovali?"

„Nikamor ne pojdem," je smehljaje odvrnilo dekle, „veste, moj poklic je svojevrsten. Na oddihu ne maram ničesar videti ali slišati o potovanjih, morjih, gorah ali jezerih. Rada bi le nekaj dni preživela brez vsake misli in želje, kar tjavdan . . ."

„Ali bi vas morda smel vprašati, kakšen je ta vaš poklic?"

„Vsekakor," se je smehljala razigrano Ani. „Službo imam v turističnem uradu; samo včeraj sem postregla vsaj 40 ljudem. Potovali so na najrazličnejše kraje in opisati sem jim morala pot, plačilne pogoje, priporočati primerne hotele in to doma in v tujini. V tem je razlog, da ne maram nikamor in da nočem ničesar slišati o dopustu v tujini."

„Vsekakor vas razumem, gospodična. Vendar pa razumem tudi ljudi, ki se želijo vsaj nekoliko sprostiti in pohiteti za teden dni v nepoznane kraje, da tamkaj za nekaj dni pozabijo na vse, kar jih spominja na njih vsakdanjost. Toda, kakor rečeno, tudi vas, gospodična, docela razumem, in se pridružujem vašemu stališču, kajti tudi jaz sem včeraj nastopil svoj dopust in sem pravtako kot vi sklenil, da preživim svoj dopust kar doma . . ."

„Oh, zares?"

„Prav zares. Ostati hočem doma in štirinajst dni uživati lepoto doma, pri znancih in prijateljih. Morda se tudi z vami še srečam v teh dneh sproščenja? . . . Kako dolgo pa traja vaš dopust, če smem vprašati?"

„Prav tako dva tedna; kajne, čudno naključje?" je razigrano dejala Ani in je še dodala: „Morda ste pa tudi vi uslužbeni v potovalnem uradu?"

„To sicer ne, pač pa nekaj podobnega. Sem namreč vlakovodja."

*

To je zgodba prvega srečanja Hanzija z Anico. Zgodila se je lansko poletje. Srečno sta preživela svoj dopust in resno sklenila, da v enem letu postaneta mož in žena.

Za mladino in prosveto

SOCIALNO VPRAŠANJE:

Sodelovanje delavcev v podjetjih

Odnose med delom in kapitalom urejajo v splošnem in v največ primerih kolektivne pogodbe. Poslužujeta se jih obe stranki ter jih nekateri že smatrajo kot nekaj stalnega, ki sicer morejo spremeniti gotova določila, a v bistvu ostanejo neizpremenjene.

Za kapital je v večini primerih dvostransko pogodbeno razmerje najprimernejše, zato še najbolj trdno vztraja, da ne pride do sprememb, oziroma odvrača, kar bi k temu vodilo.

Ali je sedanje urejevanje delovnih odnosov edini možni način, pot in sredstvo za rešitev problemov, ki nastajajo v odnosih med delom in kapitalom v sklopu sodobnega socialnega vprašanja?

Pij XI. v Quadragesimo anno jasno pove, da obstoječe stanje ni nekaj dokončnega in more priti do sprememb. Priporoča, da se obstoječe pogodbeno stanje spremeni v družbeno. S tem ne obsoja obstoječega stanja, a ga ne smatra za nekaj dokončnega, zato nakazuje možnost spremembe. Kot je gospodarsko življenje podvrženo zakonu dinamike, stalnim spremembam, prav tako se morajo izpopolnjevati in izboljšavati odnosi med delom in kapitalom.

Obstoječe pogodbeno razmerje urejuje v glavnem problem mezd in plač, hoče zajamčiti minimalno mezdo in plače ter stalnost dela. Toda delo mora nuditi človeku, ki dela, nekaj več kot potrebuje za najnujnejše. Leon XIII., ki se je odločno postavil v bran dela in privatne lastnine v Rerum novarum, v isti okrožnici z enako odločnostjo in jasnostjo pove, da mora tudi delovni človek imeti nekaj premoženja ter priporoča, da bi naj to premoženje bilo del tistega podjetja, ki mu delavec nudi svoje sile.

Iz Leonovega nauka izhajajo posledice, kar je Pij XI. v Quadragesimo anno potrdil, da mora delavec postopoma dobiti v podjetju nekaj več kot plačo, postati več kot najemodajalec delovne sile. Kot človeku z enakimi življenjskimi pravicami, kot jih ima podjetnik, mu pripada v podjetju mesto in položaj, ki ga bo dvignil iz stanja stalne podrejenosti na položaj soodločevalca, seveda v mejah njegovih lastnih zmožnosti in položaja, ter da ta možnost in sprememba ne bo kršila enakih pravic in možnosti podjetnika.

*

S tem še ni rečeno, da sta Leon XIII. in Pij XI. zavzela odklonilno stališče napram privatni lastnini in kapitalu ali kapitalizmu. Kapitalizem še ni zlo po svoji naravi (Pij XI. v Q. a.), če izpolnjuje socialne dolžnosti. Vedno je potreben, ker mora nekdo biti, ki zbira sredstva, jih vloži v produktivno aktivnost in se trudi za gospodarski napredek.

Toda, „kjer kapitalizem sloni na napačnih osnovah in si je podvrgel neomejeno pravico nad lastnino, brez vsake podrejenosti za skupno dobro, ga je Cerkev obsodila kot nasprotnega naravnemu zakonu." (Pij XII. v radijskem govoru 1. 9. 1944). Isti papež ob drugi priliki v govoru ženam nadaljuje: „More žena upati na resnično dobro v redu, kjer prevladuje kapitalizem? Ne potrebujete njega opisovanja in gospodarskih ter socialnih posledic, ki jih povzroča. Poznate njegove značilnosti in prenašate njegova bremena: prekomerna koncentracija prebivalstva v mestih, naraščanje predvsem obrtnikov in še bolj delavcev, vznemirjajoče naraščanje brezposelnosti." (V govoru katoliškim ženam 21. 1. 1945.)

Pet fantov je dalo življenje

Do hude nesreče je prišlo prejšnjo nedeljo v Tivoli v bližini Rima. Nekemu fantu je padla žoga v odtočni kanal tovarne žvepla in ogljikovega dvokisa. Skočil je v vodo, da bi žogo rešil, a zastrupljena voda ga je omamila, da je padel na obraz v vodo. Prvi in edini, ki je poznal nevarnost odtočnega kanala, je bil Vincenzo Proietti. Brez obotavljanja se je vrgel v vodo, da bi pomagal nesrečnemu mladeniču. A tudi njega so strupeni plini omamili, da se je pogreznil. Še trije drugi mladeniči so se vrgli tedaj v vodo na pomoč potapljajočim, a vse so strupeni plini omamili, da so se pogreznili in utonili. Vseh pet trupel so pozneje našli. Smrt teh plemenitih mladeničev, ki so hoteli drug drugemu pomagati, je globoko pretresla vse prebivalce Tivolija in Rima in vrgla v nepopisno žalost pet družin.

Resnica in zmota nista enakopravni

Le resnica ima pravico do obstoja in njej se ni treba nikomur umakniti. Tudi popustiti ne more resnica v ničemer, kajti v tem hipu bi ne bila več resnica, temveč le še zmota ali celo laž. Zato resnica ne pozna „kompromisov", še manj pa more priznati poleg sebe zmoto ali laž. Zmota je zmota in laž je laž!

Zmota (laž) zavaja duha od cilja in prave poti. Če resnica daje duhu življenje, tedaj zmota in laž temu življenju nasprotujeta in ga uničujeta.

Iz tega sledi, da resnica in zmota (laž) nista in ne moreta biti enakopravni. V tem smislu je resnica vedno nespravljiva, „netolerantna".

Seveda niso vse resnice za življenje enako pomembne. Čim pomembnejša je kaka resnica za življenje, tem bolj „intolerantna" mora biti. Ker so prav verske resnice za življenje in večnost tako pomembne, zato so tudi dosledno najbolj „intolerantne".

Nekaj primerov k tej trditvi: Če mi kdo hoče na vsak način dopovedati, da 2 in 3 ni 5, si bom mislil svoje, a dejal: pa naj bo po tvojem, če že hočeš. Če sem mu pa posodil enkrat 2 tisoč šilingov, drugič pa še 3 tisoč šilingov, a mi hoče namesto pet tisoč šilingov vrniti samo štiri, češ saj je 2 in 3 le 4, bom najbrž drugače poskrbel, da mu dokažem, da je 2 in 3 v resnici 5. Če mi pa kdo skuša dopovedati, da ni Boga, da ni posmrtnosti, ko so to vendar osnovne življenjske resnice, ga bom odločno zavrnil: Če že sam blazno drviš v pogubo, ne pogubljaj še drugih!

Iz filmskega sveta

GRETA GARBO V BADEN-BADENU

Znana Greta Garbo, ki je pred desetletji navduševala obiskovalce filma in je sedaj že „zahajajoča zvezda", pa je kljub temu še vedno zelo priljubljena zlasti med avstrijskim filmskim občinstvom, se je ves mesec julij mudila v Baden-Badenu. Pa je bila povsem inkognito; nihče je ni „odkril". Šele po njenem odhodu je bilo sporočeno, da se je mudila v zdravilišču.

AMERIŠKI FILMI UGAJAJO RUSOM

Ameriški film „West side story", ki so ga te dni izven konkurence predvajali na filmskem festivalu v Moskvi, je doživel velik uspeh pri sovjetskem občinstvu, ki je napolnilo kinodvorano „Rusija". Vodja ameriške filmske delegacije Stanley Kramer je imel pred predvajanjem filma kratek nagovor, v katerem je dejal: „V tem filmu boste lahko videli, da znamo Američani kritizirati sami sebe in se prav tako dobro, če ne še bolje, norčevati iz nas samih, kot se norčujejo iz nas drugi. Mnogo reči Američani ne razumejo, kadar gre za Ruse, čeprav imajo do Rusov veliko simpatijo. Mislim, da se isto dogaja vam nasproti Američanom".

Sovjetski poslušavci so mu burno ploskali.

Pravi naval pa je bil k predstavam Wilderjevega filma „Nekomu ugaja vroče", ki so ga tudi predvajali izven konkurence na festivalu. V njem igra, kot znano, zdaj že pokojna Marylin Monroe.

Helena Haluschka: 7

LAMOTSKI župnik

Zoper to strast pri njem nobena reč ni nič izdala; tudi se ni radi nje kesal in ni imel niti najmanjšega veselja, da bi se poboljšal: te svoje hude navade se je držal župnik s trdo odločnostjo kakor skala.

Ta strast je bila: r e s n i c a. ‚Naj stane, kar hoče, najprej resnica proti samemu sebi, potem resnica proti drugim!' — Ta prenapetost je pri našem župniku potekala iz neskončne ljubezni do svojega bližnjega; vedno je razumeval in doumeval, nikoli ni obsojal, pa tudi olepšaval ni nikdar. Pri tem je šel tako daleč, da je postal pretirano natančen ali pikolovec. Če ga je na primer kdo dobil pri kakem delu in ga zoper vso verjetnost vprašal, ali ga morda ne moti, tedaj je gotovo odgovoril: „Seveda me motite, ako pa hočete dve minuti potrpeti, me bo zelo veselilo."

Nekoč je njegova voditeljica, ki jo je nad vse spoštoval, pela v cerkvi zraven; bila je vzneseno navdušena. Ko je po službi božji povprašala prečastitega: „Kako je bilo, kako sem pela?!" — ji je odkrito odgovoril: „Kar se tiče dostojne molitve in češčenja, napačno, moja predraga!"

Njegov „d a" je bil d a, njegov „n e" je bil pa n e. Na njegovo besedo se je vsak človek mogel zanesti kakor na skalo in ljudje so mu tudi brezpogojno verjeli. To ga je neizrečeno veselilo in na to je bil — naj mu odpusti nebo — celo nekoliko ničemurno ponosen.

Nekega dne pa . . .

Nekega dne je sedel naš župnik v svoji gorki kuhinji skupaj s Säblijem, ki je bil zelo velik ubožček, zabavljati je pa znal kakor malokdo. Ta mu je že stotič pripovedoval, kako mu je bila umrla njegova prva žena, kako mu je bila njegova druga žena zbolela in kako je moral sam oskrbovati hišo ter dvorišče, skrbeti za gospodarstvo in gospodinjstvo; pri tem je udobno vlekel iz svoje pipe in kadil, pil svoj kozarec sadjevca ter govoril kakor vedno: „Da, ako ne bi imeli našega župnika, že davno bi bil šel v vodo z otroki vred."

V tem trenutku so se odprla vrata; mrzel vzduh je puhnil noter, bilo je pozimi, in skozi komaj odprto špranjo je najprej priletel zavitek in za njim je skočila kakor mačka neka ženska. Naš župnik je pravkar hotel ženski v obraz zabrusiti svoj gromoviti smeh, le-ta ga je pa z znamenji zaprosila, naj molči. Tresla se je kakor ostrižena ovca in do vijoličastih ustnic je bila bleda kakor mrliško truplo.

„I, kaj pa je?!" zamrmra župnik tako tiho kakor le mogoče.

Ženska prisluhne, nato zgrabi za stikalo električne luči, zasuče in prekine svetlobo.

„Prihajajo," je sikala, zobje so ji šklepetali.

„Kosmata kapa, kateri pa . . .?!" povpraša Säbli.

„Orožniki . . ."

Kmalu se je zunaj pred vrati na zmrznjenem snegu zaslišalo škripanje enakomernih trdih korakov. „Ena dve, ena dve, ve nogé," se je čulo mimo.

Župnik potegne žensko k ognjišču, v katerem so lepo gorela in prasketala drva.

„Kaj neki sva pa naredila, otrok božji?!"

Ženska je tiho jokala.

„Nič takega, da bi me smeli zapreti, prečastiti. Nekajkrat sem čez mejo nesla nekoliko sladkorja, kave in čokolade. Pri nas na francoski strani je vse to štirikrat dražje in jaz več ne morem prerediti otrok. Vse življenje sem varčevala, pogostokrat stradala in si nisem nič privoščila, da bi se mojim malim nekoč dobro godilo in zdaj naj bi svetle srebrne franke zamenjala za umazan papir, s katerim ne morem kupiti nič, ker ga je treba preveč dati za vsako malóst. In tako sem plačala s francoskim srebrom, čeprav je ostró prepovedano. Ali je zato padel na bojišču moj mož in me pustil samo s štirimi otroki?! Zdaj pa ščuvajo orožnike na mene na obeh straneh. Morivce spoznavajo onkraj za nekrive ter jih puščajo svobodne, mene pa hočejo zapreti. Toda preden se to zgodi, župnik, bom poprej rajši nekaj naredila!"

Pri svitu ognja je župnik videl prepadlo zgodaj postarano obličje, oguljeno obleko, rdeče z ozeblinami pokrite roke, in nato povprašal: „Ali imate kakšen poklic in opravilo?"

„Da, imam, perica sem."

Zunaj se spet začujejo koraki. Župnik vstane in stopi pred vrata. Ženska je počenila v senco omare; Säbli je hotel iti naprej. Župnik ga pa zagrabi za ovratnik in potisne na stran. „Tiho bodi in ne gani se!" zaukaže prečastiti.

Zdaj se odpro vrata in na pragu, župniku nasproti, stoji orožnik. Široka župnikova pleča so napolnila ves prostor pri vratih.

„Ne zamerite, prečastiti, ali niste nikogar videli mimo iti?"

„N e , nisem videl!"

„Ali ni nihče sedaj vstopil pri vas?"

„N e , nihče!"

„Ali je razen tehle vrat še kak drug dohod v hišo?"

„N e , nikakega drugega dohoda ni!"

Vrata se zapro, orožnik se odstrani in odide v smeri, ki je nasprotna meji.

To je pa ostalo, da se je naš župnik trikrat zlagal, hitro, določno in prepričevalno.

Trikrat, kakor nekdaj sveti Peter.

Toda po njegovi laži noben petelin ni zapel.

*

„Gospa markiza, hočete li vzeti ščepec tobaka za nosljanje?"

„Pozneje, prečastiti, kadar bom stara."

„To se bo zgodilo, gospa markiza, hitreje nego bi kdo mislil."

Naš župnik je oprezno zaklopil svojo leseno dozo ali pušico, ki je imela majhen podganji repek na pokrovčku, z vidnim ugodjem potegne črnikasti drobni tobak v nos in se kratkočasno namuza gospe, ki mu je nasproti sedela.

„Kadar bom stara . . ."

Imela je še čas, gospa mejna grofinja; leta so bila skoraj brez sledi šla mimo nje, kljub vsem razočaranjem in skrbem, kljub gospodu markizu in njegovim neštetim neumnostim. Kako tenko in lično začrtan je bil ponosni obraz od strani, kako težki in temni njeni polni lasje, kako še blesteče

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Iz Kotnikovih Storij:

Legenda o blaženi Hildegardi

Hildegarda ima dve imeni, Agata in Hildegarda; vsako ime se rabi tudi samo za se. Ta znamenita koroška deželska grofinja, ki se je odlikovala po rodu in po blestečih se krepostih, slavna po svetosti svojega življenja, je dobila za moža Pavla, grofa Celjskega in palatinskega grofa koroškega.

Ta je imel svoj sedež na gradu Proznici, ki se imenuje tudi Skarbina in ki je bila sezidana na visoki, strmi skali ob dravskem bregu nasproti Mohličam. Tam je pozneje Pavel ustanovil cerkev.

Ko se je ta delj časa mudil na lovu, ali kakor nekateri mislijo, šel na vojskovanje in je dalje časa bil od svojega gradu odsoten, je bivala njegova žena z moževim bratom sama doma.

Brata je popadla huda strast zaradi lepe svakinje. Z vsemi mogočimi sredstvi si je skušal pridobiti naklonjenost gospe. Ko je sveta gospa zapazila zalezovanje, ki ga je pripravljal njeni nedolžnosti, se je vdala še večji pobožnosti in prosila je Sv. Duha za pomoč.

Mladenič, oslepljen po strasti, je pozabil na vsako dostojnost in je zahteval od nje skrunitev zakonske postelje.

Ko pa je Agata ostala stanovitna proti naklepu zoper njeno krepost in mu je predočila ostudnost hudodelstva, namerjal je iz bolesti, ker je bil zavrnjen, in iz strahu pred kaznijo še večje hudodelstvo.

S krivimi pričami hoče nedolžno ženo obdolžiti pred Pavlom istega hudodelstva, ki bi ga bil sam povzročil. Gospa je imela v hiši deklo, ki ji je bilo ime Lupa. Iz neznanih vzrokov je ta sovražila svojo gospo in je iskala le priliko, da bi ji mogla škodovati. To je svak napeljal h krivemu pričevanju. Zgodilo se je, da je palatinski grof, ko se je ob jutranjem svitu bližal gradu in ko je zagledal Lupo, ki je molzla krave, jo vprašal, kako kaj grofinja živi, kaj dela in ali je že vstala. In glej! Slaba deklina je vprašujočemu tako dvomljivo odgovarjala, da se je v njegovem srcu takoj razvnela sumnja in jeza proti Hildegardi. Hlinila je bolj sočutje, kakor pa je obdolževala in pripovedovala je gospodu, da je gospa prešuštnica in da je ob njegovi odsotnosti po cele noči se vdajala ponočnjaštvu. Le prerad je palatinski grof verjel obrekovanjem, posebno ker je trdila, da je z lastnimi očmi videla še hujše, kakor bo tudi sam ob prihodu v grad to videl. Prisegla je, da je vse tako in če ni resnično, naj okameni.

Gospod, ki je bil ogorčen, je zdivjal v grad in je vprašal služinčad po gospe. Ta mu je odgovorila, da je v zgornji sobi, kjer opravlja kakor navadno s hišno molitve, še bolj je sumničil in takoj je šel k sobani in potrkal na duri. Ker se pa niso takoj odprle — ker je Hildegarda gotovo bila vtopljena v pobožnost, je siloma odprl duri, zdrvel nad ženo, jo pograbil za lase, jo vrgel na tla in stopal po njej. Na sramoten način jo je ozmerjal, jo bil in jo vlekel k oknu, jo obdolžil prešuštva in jo vrgel skozi grajsko okno v strmovito globočino, čeravno je hišna zatrjevala, da je angelsko nedolžna. Pred prepadom se je pokrižala. Zgrabil je tudi hišno Dorotejo, ki je hotela gospe pomagati, in jo je vrgel v isti prepad in zavpil: »Hotnica, sledi prešuštnici, kakor si bila soudeležena pri hudodelstvu, tako bodi deležna tudi kazni!« Obe sta strmoglavili, toda ostali sta nepoškodovani. Angeli, priče njune nedolžnosti, so ju obvarovali nepoškodovani in z angeli sta prepevali najslajše nebeške pesmi, kakor trije mladeniči v žareči peči.

Po izvršenem hudodelstvu je pogledal grof skozi okno, prepričan, da ležita gospa in služabnica razbiti kot mrliča med skalami.

In glej! Vidi ju stati pokonci in z rokami povzdignjenimi, obrnjenimi proti nebesom — Boga, svojega odrešenika hvaliti. Popolnoma osupne in svojim očem skoraj ne more verjeti. Ko pa je spoznal svojo zmoto, je hitro hitel iz gradu, da bi kaznoval obrekljivo hudodelko. Toda glej, njo je kaznoval že Bog. Nesrečna Lupa je na istem kraju, kjer se je s prisego sama preklela (obsodila), obenem s kravo, mlečno golido in stolčkom okamenela.

Ta nova kazenska sodba je grofa popolnoma pretresla. S skale je zagledal obe ženski obdani s svetlim žarom (ožarjeni s svitom) in obdani s pevajočimi angeli plavati v zraku na onostransko dravsko obrežje proti gradu Kamnu. Za kazen za svoje hudodelstvo je izgubil grof po onem nebeškem siju svoj vid. Tega je zopet dobil, ko je bil za pokoro romal v Rim, Campostello in Sveto deželo in potem na gradu v Kamnu svojo ženo večkrat prosil za odpuščanje. Sveta Agata je namreč položila roke nanj in dobil je zopet vid in vsi navzoči so se čudili: Od tam se je vrnil radosten brez vodnika v svoj grad Proznico. Cerkev v Mohličah, ki jo je sezidal v čast spreobrnjenja sv. Pavla, so po njegovi želji slovesno blagoslovili. V tej cerkvi je klečal pred oltarjem in sprejel sv. obhajilo. Tam je umrl, ko so zvonovi vprav zvonili poldne.

Tam so ga škof in duhovniki najslovesneje pokopali. Sveta Agata pa je ustanovila za njegov grob za večne čase svečo, ki gori vse leto. Ta ustanova se še danes (1761) izpolnjuje.

Dogodek ob koncu vojne

Bilo je nekje v Vzhodni Nemčiji v zadnjih mesecih vojne. Zakopali smo se na položnem griču, ki je stal pred glavno bojno črto in smo tvorili naprej potisnjeno oporišče. Pred seboj smo lahko spoznali ob robu gozda ruske postojanke.

Drugi dan smo bili po ruskem napadu odrezani od naših. Tretji dan smo vsled strela v polno v našo postojanko imeli dva ranjenca. V naslednji noči je nastalo pri nas vedno obupnejše razpoloženje. Nismo imeli ne vode ne hrane.

Odločil sem se, da zlezem ob eni ponoči k tolmunu, ki je bil med nami in ruskimi postojankami, da dobim vode. Puško sem položil na stran in sem pritrdil štiri vojaške steklenice na sebe. Počasi in previdno sem lezel naprej. Vedno zopet sem obstal in sem napeto poslušal v temo. Razločno sem videl tri vrbe ob robu tolmuna kot tri črne sence pred seboj. Nekoliko metrov pred tolmunom sem gledal in poslušal še enkrat v temo, potem sem zlezel v majhno dolinico dol k vodi. Previdno sem napolnil prvo in drugo steklenico. Ko sem napolnil tudi tretjo, sem popil požirek vode — kako dobra je vendar voda!

Tedaj se mi je zdelo, da sem slišal šum. Skočil sem pokonci.

„Stoj! Ne streljaj! tovariš, prosim!" je govoril neki glas polglasno k meni. Cev ruske strojne pištole je merila name.

Bil sem kakor ohromel. Pred menoj je čepel orjaški Rus. Gledala sva drug drugega. Konec! Ujet! mi je šlo skozi glavo. Zdelo se je, da Rus ne ve, kaj bi storil. Zdaj je obrnil svojo strojno pištolo na stran in je tipal po mojih žepih. Iz levega prsnega žepa je potegnil mojo plačilno knjižico in ostale moje dokumente. Ob žarku žepne svetilke, ki jo je držal zasenčeno, jih je preiskaval. Našel je dve svetniški podobici, ki sem jih nosil vedno pri sebi. Kakor okamenel je strmel vanju.

„Ti nisi fašist, ti si kristjan?" je začuden šepetal." Tedaj mi je dal moje dokumente zopet nazaj, se je sklonil po moji četrti še prazni steklenici, jo je napolnil in mi jo je dal.

Nisem mogel razumeti, kaj se je tukaj godilo z menoj. Tedaj se je usedel Rus poleg mene in je rekel šepetaje: „O, jaz govorim zelo dobro nemško! Zakaj si tukaj ob vodi?"

„Mi nimamo vode in smo zelo žejni, sem odgovoril.

Zdelo se je, da mi bere glad iz oči, kajti naenkrat je zopet rekel: „Ali ti nič ne ješ?"

„Imam malo kruha," sem rekel izogibaje.

Tedaj je vzel iz svojega žepa lep kos kruha, ga je razdelil in me je pozval, naj jem. Kako se je prileglo!

„Ali imaš žganje?" se je obrnil zopet k meni.

„Da, pri svojih tovariših," sem odgovoril.

„Kdaj si v službi?"

„Jaz sem zmeraj v službi."

Hitro sva se zedinila: v prihodnji noči sva hotela ob 23. uri tukaj zopet priti skupaj. Jaz naj bi prinesel žganje, on kruh. Nato mi je dal roko in je odšel. Tudi jaz sem se previdno vračal.

Veliko je bilo veselje mojih tovarišev, ko sem prišel z vodo. Sklenil pa sem, da jim o svojem doživljaju zaenkrat nič ne povem. Ko se je zopet stemnilo, se me je vseeno polotila bojazen. Kaj, če me hoče Rus zvabiti v zasedo? Vseeno sem si stvar upal. Moji tovariši in jaz smo od slabosti in malodušnosti komaj še zdržali. Zlezel sem ven. Kakor v pretekli noči sem prišel k tolmunu. Rus je že čakal. Najprej sva napolnila steklenice z vodo.

Nato me je vprašal: „Imaš žganje?" Nemo sem prikimal in sem mu podal steklenico. Odstranil je zamašek in mi jo je zopet pomolil. Bil je še nezaupen, in tako sem napravil jaz prvi požirek. Nato je pokusil. „Dobro!" je menil pohvalno.

Zdaj mi je dal velik zavoj kruha. Najraje bi ga bil objel.

„Imaš še čas?" je vprašal. Prikimal sem. In nenadoma je še vprašal:

(Dalje na 8. strani)

IZPRAZNJEN SEDEŽ

Papež Inocenc III. je bil velik papež, priljubljen pa ne kdovekaj. Neki državnik, ki je prišel obiskat Rim, se je ob koncu poslovil tudi od papeža. Ta ga vpraša: »Gotovo ste si ogledali vse, kar ste želeli videti?«

»Da, Svetost, vse razen ene stvari,« je odgovoril državnik. Papež radoveden vpraša, katera bi bila tista reč. »Izpraznjen sedež sv. Petra.«

Tedaj je papež vstal in se nasmejal hudomušno: »Le poglejte ga!«

---

njene rjave oči. In to smehljanje, to pristno francosko otožno zasmehljivo smehljanje, kakšno milino in mičnost je dajalo vsaki njeni besedi, kakšno zgovornost njenemu molku!

Ako bi naš župnik ne bil župnik, bi bil videl še gole bele lakti, visoko lepo postavo, ličen tilnik, kakor sneg bel vrat. Mogel bi bil tudi opaziti, kako jo je vsaka njena kretnja ovila v oblak vonja, ki je bil nekoliko pretežek, nekoliko presladek, toda naš župnik ni videl nič ter je nosljal.

Oskrbnik ob strani gospe markize se je tudi delal kratkovidnega, z dovršeno ljubkostjo ji je bil poljubil roko in sedaj je sedel v lahkem naslanjaču, ki je bil narejen v dobi in slogu rokokoja in očividno ni bil izrezljan in pozlačen za takšno športno postavo. Kljub temu pa ni izgubil ravnovesja, sedel je kakor se spodobi, vzorno, udobno in vendar pravilno, prijetno po domače in vendar po vseh predpisih etikete ali popolne družabne olikanosti — take spojitve nasprotnih lastnosti obnašanja se je od otroških nog treba naučiti.

Naš župnik se je namenoma izogibal vseh sedežnih priložnosti iz dobe rokokoja, odkar je bil nekoč pod njim neki stol izgubil svojo obliko. Od takrat je naš župnik ostal nezaupen nasproti lahkemu stoletju. Na njem mu je bilo všeč le nosljanje. Škoda, da edino te vrline nedostaja gospe markizi, sicer bi imela vse lepe lastnosti.

Oskrbnik je tuintam nosljal s prečastitim. Bil je torej značaj. Sicer je pa ta mladi čedni mož delal prav izborno. Vse spoštovanje! Dolgove gospoda mejnega grofa (da bi ga koklja brcnila tega norega petelina!) je bil v nekaj kratkih letih vse poplačal. „Še eno leto v naši samoti, potem bo to še ves in cel človek," si je mislil naš župnik. — „Eno leto mestne izolikanosti," je menil nasprotno oskrbnik, „in iz tega bi se naredil mož." — In oba moža sta si pri tem dobrodušno prikimala.

Danes je spet enkrat prijetno domače pri gospe markizi. Nikakega čaja ni, ni nobenega strežnika, nikakih imenitnih oseb z vsega sveta, nobene politike, le glasba vlada v starošegnem salonu, ki se vanj ob somraku skozi odprto okno svita najlepša jesen, salon znotraj pa le malo razsvetljujejo nekateri plesoči plameni sveče, nič kakor je bled zlati sij v rahli bisernosivi uri. Zunaj gori in žari park v plameneči svetlobi: plavolase breze, ki neprestano stresajo svoje ljubke vejice kakor od svetega strahu prevzete, platane rjave kakor rja, rumene lipe, bresti, rdeče bukve: vse trepeče, gori, umira smrti, ki je bolj strastna nego življenje. Sproščeni lističi celo lahno plavajo in padajo na tla brez teže, kakor cvetovi. Jesen lepša nego pomlad.

Gospa markiza poje ob klavirju. Njen glas je sicer donel jasno in sveže, kakor glasek mlade deklice. Danes pa poje nizko in zamolklo; njene oči se izgubljajo v žarenju pred njenimi okni. Vse drugače kakor sicer se njen glas ne dvigne in ne poleti kvišku na glasovni lestvici, umetno okrašene in izolikane barve njenega glasu ne padajo z višine nazaj kakor biserne rosne kapljice; prepeva predvsem tuje napeve, le po nekaj in vedno po istih glasovnih znakih ali notah v hrepenečem molu, na pol glasno, toplo, strastno, skoraj mučno.

Ta presneti somrak, ta blazno lepa jesen! Oskrbnik obrača liste z notami.

Dvakrat že se je bila roka gospe markize srečala ž njegovo roko, vsakokrat je bila smehljaje se pogledala kvišku in nato pritisnila na napačne tipke. Dvakrat že . . .

Gospa mejna grofinja je pela tuje pesmi v prihajajoči večer. Prekrasen večer v vijoličastem žametu ali baržunu, pretkan z zlatom kakor dragocen brokat, skozi katerega je zvenela in se vlekla snubeča ljubezenska pesem kakor škrlatna vez.

Zrak je postal soparen. Svilnata ogrinjača je zdrknila na tla s pleč, kakor marmor belih.

Oskrbnik jo dvigne ter jo položi plaho se obotavljaje spet na njeno mesto.

Za trenutek je gospa markiza sklonila svoj tilnik pod njegovo roko in njeni črni lasje so zadeli njegov laket.

Potem ni gledala nič več venkaj, temveč je obrnila svoje obličje proti njemu, in oba sta se spogledala kot človeka, ki sta se prvič zagledala: on z bojazljivo osuplim vprašanjem v očeh, ona pa s smehljanjem, nad katerim se je naš župnik naglo prestrašil. Prečastiti je globoko povesil glavo: „In ne vpelji nas v skušnjavo."

Nenadoma pa je začutil naš župnik novo pričujočnost v sobi. Obrnil je glavo; lahen dih vetriča je potiskal pred seboj rahlo belo postavo, ki se je bila neopaženo splazila noter. Ta svetla vonjiva postava je neodločno obstala. Bilo je nekaj tako čistega, da se je bil naš župnik za dober hip vdal misli, češ, da je kakšna prikazen. Tedaj je pa to bitje dvorljivo vljudno prikimalo, velike sive oči so se mu spoznavajoč nasmehljale . . .

„Marjetica!"

Kje neki je bil imel svoje misli?! To je vendar Marjetica, hčerka mejne grofinje, ki je komaj smuknila iz samostanske šole ter iz otroških let!

Naš župnik je hotel vstati, toda deklica je položila prst na usta in kakor ukovana poslušala ljubavno pesem svoje matere.

„Gospa markiza, vaša hčerka . . ." Gospa markiza ni slišala. Toda oskrbnik se je okrenil in priklonil. Marjetica je pozdravila prisrčno in plaho, deloma kakor dama, deloma kakor otrok.

In nato je nadvladal in prišel na vrh otrok; deklica se je prijazno nasmehnila.

Ta je pri tem pozabil obrniti list. Zdaj torej ni bilo nič več temno v sobi.

Od deklice v belem oblačilu je prihajalo toplo blestenje.

Mladi oskrbnik pristopi k Marjetici: „Ah, vi ste, milostljiva gospodična?! Tako velika dama je že postala la petite Marguerite?!"

Ona pa je prožila svoje male ročice proti njemu in on jih je sprejel s svojima rokama ter jih zelo dolgo časa ni več izpustil.

— — — — — — — — — —

Gospa markiza ni več pela. V mračnem zrcalu, ki je viselo njej nasproti, je videla jasno pomladansko podobo. Trpko se je okrenila, toda ona dva nista bila niti zapazila, da je bila pesem tako naglo umolknila.

„M a r j e t i c a !"

Neka roka se je težko položila na ramo gospe mejne grofice.

„Ščepec tobaka, gospa markiza?!" V župnikovih očeh je bila resnobna prošnja; nekaj sekund je vladalo težko molčanje.

(Dalje prihodnjič)

Kärntner Elektrizitäts-Aktiengesellschaft (KELAG)

BEKANNTMACHUNG

Das Bundesministerium für Inneres hat im Einvernehmen mit dem Bundesministerium für Verkehr und Elektrizitätswirtschaft gemäß § 2 Abs. 1, § 3 Abs. 1, 2 und 7, § 3 b Abs. 1, sowie § 8 des Preisregelungsgesetzes 1957, BGBl. Nr. 151, in der Fassung der Preisregelungsgesetznovelle 1963, BGBl. Nr. 77, für das Versorgungsgebiet der KELAG eine Neufestsetzung der Strompreise und Nebenleistungen vorgenommen. Mit Bescheid des Bundesministeriums für Verkehr und Elektrizitätswirtschaft vom 12. 8. 1963, Zl. 53.740-IV/2/63 wurden folgende neue allgemeine Tarifpreise festgesetzt, die ab dem Verrechnungsmonat September 1963 Anwendung finden:

A) Tarife für allgemeine Abnehmer

1) Haushalt I (H 60)

Grundpreis je Monat für 1 tarifpflichtigen Raum . . . . . S 8.—
für 2 tarifpflichtige Räume . . S 11.—
für jeden weiteren tarifpflichtigen Raum . . . . . S 8.—
Arbeitspreis je kWh . . . . . S 0.60

Haushalt II (H 50/45) — Wahltarif

Grundpreis je Monat für 1 tarifpflichtigen Raum . . . . . S 10.—
für 2 tarifpflichtige Räume . . S 16.—
für jeden weiteren tarifpflichtigen Raum . . . . . S 8.—
Arbeitspreis je kWh
i/Winter-Verrechnungsperioden (November—April) . . . . . S 0.50
i/Sommer-Verrechnungsperioden (Mai—Oktober) . . . . . S 0.45

2) Gewerbe (G)

a) **für Lichtstrom**
Grundpreis je Monat für die ersten 100 Watt des Tarifanschlußwertes . . . . . S 16.—
Grundpreis je Monat für je angefangene 50 Watt des weiteren Tarifanschlußwertes . . . . . S 5.60
Arbeitspreis je kWh . . . . . S 0.60

b) **für Kraftstrom**
Grundpreis je Monat für die ersten 500 Watt des Tarifanschlußwertes . . . . . S 23.—
Grundpreis je Monat für je angefangene 500 Watt des weiteren Tarifanschlußwertes . . . . . S 16.—
Arbeitspreis je kWh . . . . . S 0.60

3) Landwirtschaft I (L 60)

Grundpreis je Monat für die ersten drei Hektar der tarifpflichtigen Nutzungsfläche . . . . . S 20.—
Grundpreis je Monat für jedes weitere Hektar der tarifpflichtigen Nutzungsfläche . . . . . S 2.60
Arbeitspreis je kWh . . . . . S 0.60

Landwirtschaft II (L 50/45) — Wahltarif

Grundpreis je Monat für die ersten drei Hektar der tarifpflichtigen Nutzungsfläche . . . . . S 24.—
Grundpreis je Monat für jedes weitere Hektar der tarifpflichtigen Nutzungsfläche . . . . . S 3.—
Arbeitspreis je kWh
i/Winter-Verrechnungsperioden (November—April) . . . . . S 0.50
i/Sommer-Verrechnungsperioden (Mai—Oktober) . . . . . S 0.45

In dem auf Grund der tarifpflichtigen Nutzungsfläche zu entrichtenden Grundpreis sind folgende Wertgrößen eingeschlossen:

Tarifpflichtige Nutzungsfläche		Anschlußwert des größten Motors bzw. Gerätes in kW	Anzahl der tarifpflichtigen Räume
Bis	5 ha	4.0	7
„	10 „	5.0	8
„	20 „	7.5	10
„	30 „	10.0	12
„	40 „	12.5	14
„	50 „	12.5	16
„	60 „	12.5	18
„	80 „	12.5	20
„	100 „	12.5	21
über	100 „	12.5	1 je weitere 20 ha

Die Wertgrößen beziehen sich nicht auf den Gesamtanschlußwert, sondern auf die größte im landwirtschaftlichen Betrieb eingesetzte Anschlußwert-Einheit. Übersteigt die größte Anschlußwert-Einheit oder die Zahl der tarifpflichtigen Räume obige Werte, so ist für jedes kW des Mehranschlußwertes ein Grundpreis nach dem Gewerbetarif bzw. für die Mehrzahl an tarifpflichtigen Räumen ein solcher nach dem Haushaltstarif zu entrichten.

4) Kleinstabnehmer (K)

Bereitstellungskosten für Meßeinrichtungen lt. Ziffer 6)
Arbeitspreis für Lichtstrom je kWh . S 2.90
für Kraftstrom je kWh . . . . S 1.70
für Licht- und Kraftstrom je kWh (Mischpreis) . . . . . S 2.40

5) Nachtstrom (N)

Bereitstellungskosten für Meßeinrichtungen lt. Ziffer 6)
Arbeitspreis je kWh
i/Winter-Verrechnungsperioden (November—April) . . . . . S 0.35
i/Sommer-Verrechnungsperioden (Mai—Oktober) . . . . . S 0.20

6) Bereitstellungskosten für Meßeinrichtungen

Einphasenzähler bis 60 A Grenzstromstärke je Monat . . . . . S 5.—
Drei- und Vierleiterzähler bis 60 A Grenzstromstärke je Monat . . S 10.—
Schaltuhren, einpolig je Monat . . . S 10.—
Shaltuhren, mehrpolig je Monat . . S 13.—
Doppeltarifzähler, einphasig bis 60 A Grenzstromstärke je Monat . . S 10.—
Doppeltarifzähler, Vierleiter bis 60 A Grenzstromstärke je Monat . . S 13.—
Sonstige Spezialmeßgeräte je Monat 1.5 % des Wiederbeschaffungswertes

7) Pauschaltarif (P)

Ein Anspruch auf Belieferung zu Pauschaltarifen besteht nicht.

Lichtstrom
Stufe I je Watt und Monat . . . S 0.16
Stufe II je Watt und Monat . . . S 0.24
Stufe III je Watt und Monat . . . S 0.40

Wärme- und Kraftstromgeräte
Bügeleisen bis 500 Watt für Haushalt (4 Personen) . . . . . S 8.30
Bügeleisen bis 500 Watt für Haushalt (über 4 Personen) . . . . . S 10.50
Radio bis 4 Röhren, Haushalt . . . S 8.30
Radio über 4 Röhren, Haushalt . . S 11.50

Gewerbliche Motoren
Stufe I bis 20 Betriebsstd. je PS (0.75 kW) u. Monat . . . . . S 22.—
Stufe II bis 50 Betriebsstd. je PS (0.75 kW) u. Monat . . . . . S 46.—
Stufe III bis 100 Betriebsstd. je PS (0.75 kW) u. Monat . . . . . S 80.—
Stufe IV bis 150 Betriebsstd. je PS (0.75 kW) u. Monat . . . . . S 103.—
Stufe V bis 200 Betriebsstd. je PS (0.75 kW) u. Monat . . . . . S 144.—

B), C) Preise für Sonderabnehmer

Die neuen Strompreise und Nebenkosten für Sonderabnehmer gelangen nach Maßgabe der im obzitierten Bescheid getroffenen Festsetzung zur Verrechnung.

D) Anlage

zu den allgemeinen Bedingungen für die Versorgung mit elektrischer Energie aus dem Niederspannungsnetz der Kärntner Elektrizitäts-Aktiengesellschaft (KELAG), Klagenfurt.

Zu III/5 Baukostenzuschüsse

Die Bemessung der Baukostenzuschüsse ist unabhängig von der gewählten Tarifform. Bei Vergrößerung einer bestehenden Anlage ist der Baukostenzuschuß für den Zuwachs an tarifpflichtigen Räumen, beim Anschlußwert oder der landwirtschaftlich genutzten Fläche zu bezahlen.

Für Anlagen, zu deren Anschluß die KELAG gemäß § 29, Abs. 1 des Landes-Elektrizitätsgesetzes Kärnten 1952, LGBl. Nr. 7/1953, verpflichtet ist, hat der Abnehmer zu leisten:

1) Haushalt

Baukostenzuschuß je tarifpflichtigem Raum . . . . . S 100.—

2) Gewerbe

Baukostenzuschuß für je 100 Watt Licht des Tarifanschlußwertes . . . S 60.—
Baukostenzuschuß für je 500 Watt Kraft des Tarifanschlußwertes . . . S 200.—

Für Elektroherde, die im Gewerbe eingesetzt sind, wird ein Gleichzeitigkeitsfaktor von 0,6 angenommen. Solche Elektroherde sind daher mit 60 v. H. der Nennleistung baukostenzuschußpflichtig.

Nachtstromverbrauchsgeräte, ausgenommen Nachtspeicheröfen für Raumheizung, unterliegen im Rahmen der wirtschaftlichen Zumutbarkeit gemäß § 29, Abs. 1 des Landes-Elektrizitätsgesetzes Kärnten 1952, LGBl. Nr. 7/1953, mit 20 v.H. des Anschlußwertes der Baukostenzuschußpflicht, wenn die betriebsbedingte Jahresbenützungsstundenzahl mehr als 2500 beträgt; werden 2500 Jahresbenützungsstunden nicht erreicht, sind 40 v.H. des Anschlußwertes baukostenzuschußpflichtig.

Der Mindestanschlußwert beträgt 100 Watt bei Licht und 500 Watt bei Kraft. Teilwerte hievon werden jeweils auf 100 Watt Licht bzw. 500 Watt Kraft aufgerundet.

3) Landwirtschaft

Baukostenzuschuß bis 3 Hektar der tarifpflichtigen Nutzungsfläche S 1.260.—
Baukostenzuschuß von 4 bis 10 Hektar der tarifpflichtigen Nutzungsfläche, je halbes Hektar S 180.—
Baukostenzuschuß von 11 bis 20 Hektar der tarifpflichtigen Nutzungsfläche, je halbes Hektar S 135.—
Baukostenzuschuß für mehr als 20 Hektar der tarifpflichtigen Nutzungsfläche, je halbes Hektar S 90.—

In dem auf Grund der tarifpflichtigen Nutzungsfläche entrichteten Baukostenzuschuß sind folgende Wertgrößen eingeschlossen:

Tarifpflichtige Nutzungsfläche		Anschlußwert des größten Motors bzw. Gerätes in kW	Anzahl der tarifpflichtigen Räume
Bis	5 ha	4.0	7
„	10 „	5.0	8
„	20 „	7.5	10
„	30 „	10.0	12
„	40 „	12,5	14
„	50 „	12.5	16
„	60 „	12.5	18
„	80 „	12.5	20
„	100 „	12.5	21
über	100 „	12.5	1 je weitere 20 ha

Die Wertgrößen beziehen sich nicht auf den Gesamtanschlußwert, sondern auf die größte im landwirtschaftlichen Betrieb eingesetzte Anschluwert-Einheit. Übersteigt die größte Anschlußwert-Einheit oder die Zahl der tarifpflichtigen Räume obige Werte, so ist für jedes kW des Mehranschlußwertes ein Baukostenzuschuß nach dem Gewerbetarif bzw. für die Mehrzahl an tarifpflichtigen Räumen ein solcher nach dem Haushaltstarif zu entrichten.

4) Nachtspeicheröfen

Die Anschlußkosten für Nachtspeicheröfen im Haushalt, Gewerbe und in der Landwirtschaft sind nach den tatsächlich anfallenden Aufwendungen für Netz- und Transformatorenverstärkungen usw. zu berechnen. Mindestens ist jedoch für den gesamten Nennanschlußwert ein Baukostenzuschuß von . . . . . S 200.— je halbes kW des Nennanschlußwertes zu entrichten.

5) Neuerschließungen

Die Baukosten von neuen Verteilungsnetzen (z. B. Lichtbaugemeinschaften, Anschluß von Siedlungsbauten usw.) sind nach den tatsächlichen Aufwendungen für Material, Arbeitszeit usw. zu verrechnen. Für die Inanspruchnahme bereits vorhandener Umspannungs- und Übertragungseinrichtungen ist ein Baukostenzuschuß bis zu 50 v.H. der Verrechnungssätze zu III/5 zu entrichten.

Bruchzahlen beim Anschlußwert werden jeweils auf ein halbes kW aufgerundet. Der Mindestanschlußwert beträgt ein halbes kW. Bei Vergrößerung einer bestehenden Anlage ist der Baukostenzuschuß für den Zuwachs an tarifpflichtigen Räumen, beim Anschlußwert oder der landwirtschaftlich genutzten Fläche, zu bezahlen. Die Bemessung der Baukostenzuschüsse ist unabhängig von der gewählten Tarifform.

Zu IV Hausanschluß

Für die Herstellung des Hausanschlusses sowie bei Veränderungen bzw. Verstärkungen desselben sind dem Abnehmer die tatsächlichen Kosten lt. Material- und Arbeitsaufwand usw. zu verrechnen.

Zu V/3 Anschluß und Inbetriebsetzung der Anlagen

Für Ein- bzw. Ausschaltungen von Anlagen sind die tatsächlich aufgelaufenen Zeit-, Wege- und Fahrtkosten, mindestens jedoch . . . . . S 15.— zu verrechnen.

Die Verrechnungssätze für den Anschluß, die Inbetriebsetzung und die Abnahme einer neuen, erweiterten oder abgeänderten Anlage betragen:
für Heizgeräte je angefangenes kW S 6.—
für Motoren je angefangenes PS . S 6.—
für sonstige Installationen je Auslaß S 2.50

Die Überprüfungskosten betragen für jede Anlage mindestens . . . . S 15.—

Montage von Zählern und Schaltuhren:
Die erstmalige Anbringung von Zählern und Schaltuhren ist nach den tatsächlichen Aufwendungen für Material, Arbeitszeit usw. vom Abnehmer zu tragen.

Zu VIII Rechnungslegung, Pkt. 3)

Für jede Einmahnung und Wiedervorlage einer Rechnung ist ein Betrag von S 5.— zu entrichten. Außerdem werden bei nicht termingerechter Bezahlung von fälligen Forderungen bankmäßige Verzugszinsen in Anrechnung gebracht.

Zu IX/6 Beendigung der Versorgung

Bei Wiedereinschaltung einer Anlage nach unterbrochener Versorgung werden die Kosten nach der aufgelaufenen Zeit, den Weg- und Fahrtspesen, mindestens jedoch mit . . . . . S 15.— verrechnet.

Übergangsregelung

Für Abrechnungsperioden, die den Wirksamkeitsbeginn der neuen Strompreise überschneiden, z. B. August/September 1963, werden für Strommengen, die teils vor und teils nach dem 1. September 1963 bezogen wurden, **Misch-Arbeitspreise** aus den bisherigen und den neu festgesetzten Arbeitspreisen, entsprechend dem Zeitpunkt der Zähler-Ablesung, angewendet.

Wir bitten unsere geschätzten Stromabnehmer um gefällige Kenntnisnahme und Verständnis. Die Neufestsetzung der Strompreise und Nebenkosten steht im Zusammenhang mit dem Erkenntnis des Verwaltungsgerichtshofes vom 11. Juli 1962, Zl. 2184/58-5, und stellt eine Berichtigung der zuletzt im Jahre 1958 efolgten Strompreisregelung dar.

Klagenfurt, am 20. August 1963.

Kärntner Elektrizitäts-Aktiengesellschaft

Šivalni stroji znamk: Gritzner, Rast & Gasser in Jax — najnovejši izdelki — popolnoma avtomatični Zick-zack-šivalni stroji so ponos gospodinje in šivilje, kateri jim olajšajo in skrajšajo delo. Naročite si ga takoj v strokovni trgovini šivalnih strojev:

JOHAN LOMŠEK

Št. Lipš, Tihoja 2, P. Dobrla ves — Eberndorf,
Telefon 247.

Zahtevajte cenik. — Ugodni plačilni pogoji.

OPOMBA UREDNIŠTVA

Na 7. strani te številke lista je dostavljeno pod črtico „Dogodek ob koncu vojne", da se nadaljuje na 8. strani. Ker pa smo dobili v zadnjem trenutku razglas KELAG-a o novih cenah, ki zavzema skoraj celo 8. stran, nismo mogli prinesti nadaljevanja omenjene črtice, temveč jo bomo prinesli v prihodnji številki na 7. strani. Cenj. bralce prosimo za blagohodno razumevanje.

Širite naš list!

List izhaja vsak četrtek. — Naroča se pod naslovom: „Naš tednik — Kronika", Celovec, Viktringer Ring 26. — Naročnina mesečno 7.— šil., letno 80.— šil., za inozemstvo 6 dolarjev letno. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Žrelec. — Tiskarna Družbe sv. Mohorja, Celovec, Viktringer Ring 26. — Tel. štev. uredništva in uprave 43-58.